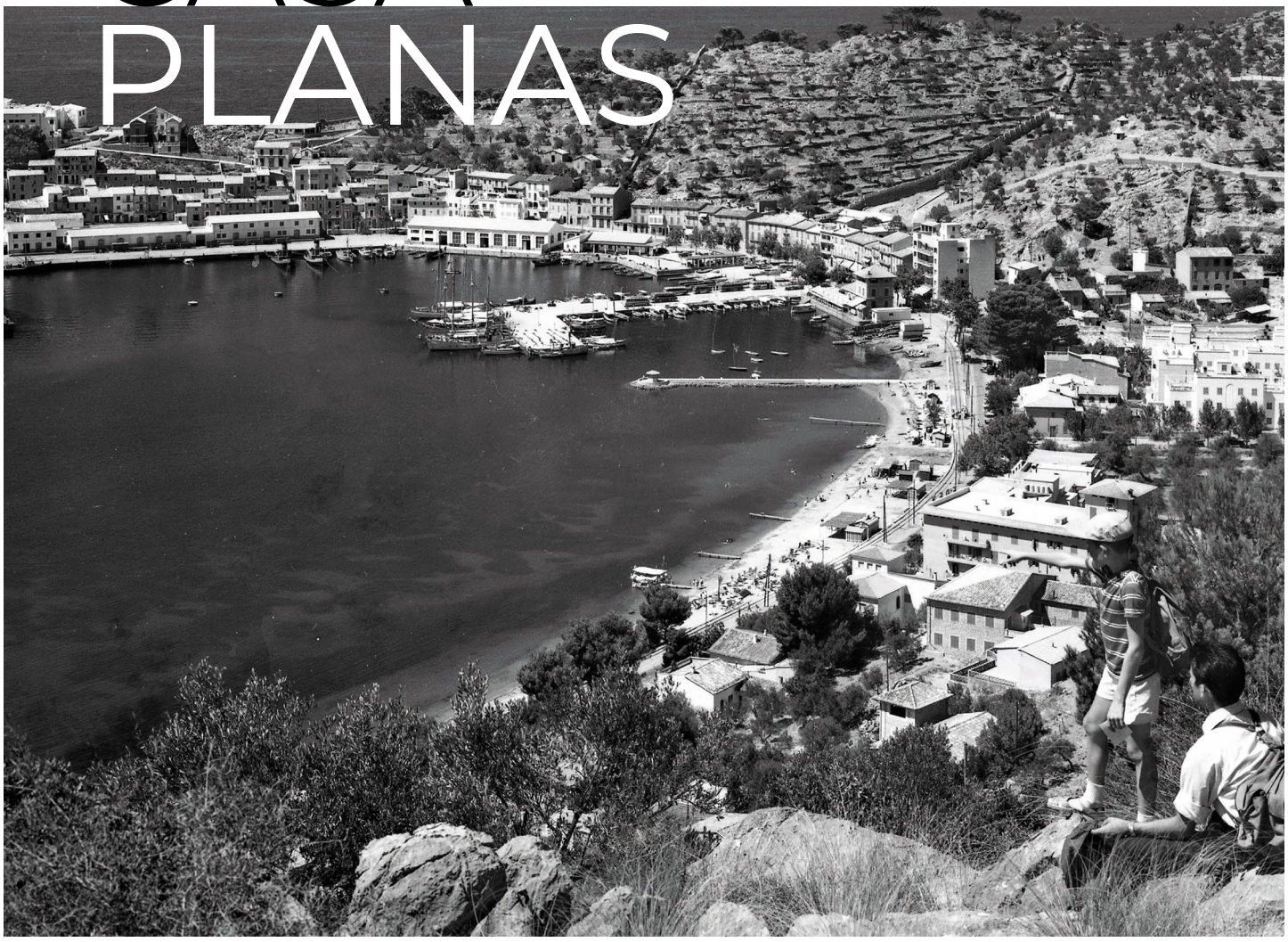
CASA PLANAS

GOBIERNO DE ESPAÑA · MINISTERIO DE CULTURA · DIRECCIÓN GENERAL DE PATRIMONIO CULTURAL Y BELLAS ARTES · SUBDIRECCIÓN GENERAL DE ARTES PLÁSTICAS Y CREACIÓN CONTEMPORÁNEA
Govern de les Illes Balears · Conselleria de Turisme, Cultura i Esports · institut d'estudis baleàrics
Consell de Mallorca · Ajuntament de Palma
Carasso Daniel & Nina · GOIB Conselleria de Presidència, Funció Pública i Igualtat · Institut Balear Dona
EUROREGIO Pirineus Mediterrània · Colonya Caixa Pollença
institut ramon llull · HM · ESTRELLA DAMM · GOETHE INSTITUT

ARXIU PLANAS

CASA PLANAS
INVESTIGACIÓ ARTÍSTICA I CULTURA CONTEMPORÀNIA

index

Uncovering Archive 2025.....6

Red nacional e internacional.....18

Filmnächte.....24

Architours i acció social.....28

Recursos didáctics.....32

Agenda.....38

COSTA.....52

Cesió de espais.....70

Reconeixements.....76

Art, turisme i sostenibilitat.....80

Prensa.....84

Fundació Casa Planas
Imatge i turisme

El Centre d'Investigació i Cultura Contemporània Casa Planas és una plataforma d'experimentació, investigació i creativitat que aposta per rescatar l'antiga fàbrica de fotografia Casa Planas. Un espai en desús que recupera la memòria material i immaterial d'aquest lloc per a la ciutat de Palma, i que obre les portes com a centre independent d'investigació i creació artística l'abril de 2015.

Casa Planas és una fàbrica efervescent de creació on connecten tallers de laboratori fotogràfic, de serigrafia, escriptura, noves tecnologies, art contemporani i de pensament crític, un estudi de gravació, una sala de concerts, laboratoris de dansa i arts escèniques, un estudi de ràdio, sales d'assaig i gravació; així com estudis d'artistes i espais de creació compartida entre d'altres activitats no classificables.

A través de la pluralitat de disciplines i d'un sistema permeable, ens centrem en la reflexió sobre la imatge contemporània. Donem suport als processos creatius, oferim recursos per fomentar la creació, a més de fer front a l'exercici del poder institucional i acadèmic, als circuits artístics i fins i tot a la mateixa ciutadania, amb la intenció de reformular i de reflexionar des d'una visió integral de la pràctica artística.

Els espais que els artistes utilitzen com a tallers es converteixen en una ruta a través de la qual es desenvolupa una activitat didàctica, que ofereix la possibilitat de poder conèixer tot el procés d'investigació que es realitza. A més, els creadors ofereixen tallers i cursos de formació en aquests mateixos espais i en d'altres d'habilitats per a aquestes finalitats.

El projecte sorgeix davant la necessitat de crear entorns de creació a la ciutat per promoure la idea de l'art com a eina per a la mediació social, la recuperació del patrimoni i la innovació.

En l'actualitat, aquests llocs tenen la particularitat d'impulsar la idea de l'artista com a investigador, on els artistes tenen la possibilitat de produir i experimentar amb nous processos sense haver de mostrar els resultats en un espai expositiu convencional. D'aquesta manera també, els programes de residència s'han tornat vitals per afavorir el treball professional dels artistes.

Uncovering Archive

Uncovering Archive

Tot es ven, tot

Juanmi Bauzá

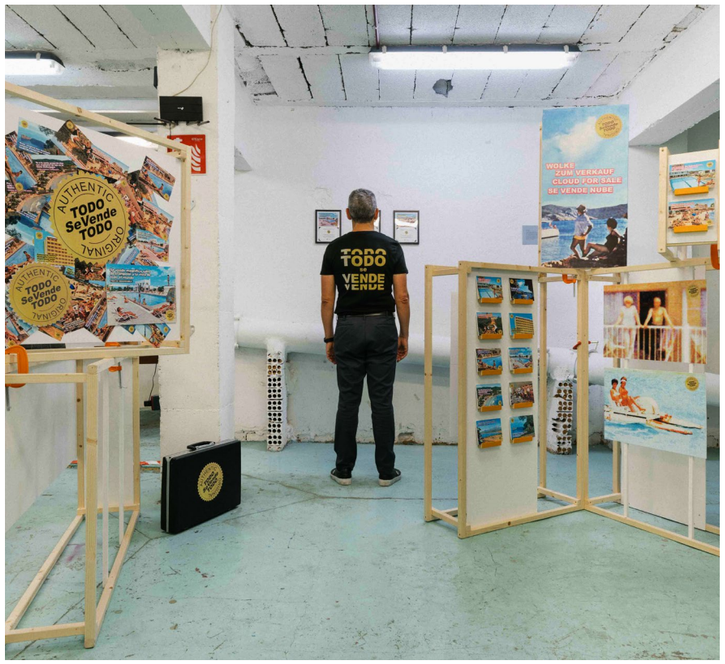
Teatro Principal de Palma

L'artista parteix de les imatges del Planas Archive, especialment de les postals del desenvolupament turístic de les Balears, per reflexionar amb ironia sobre la visió prefabricada de l'experiència turística i la mecantilització del paisatge convertit en «paradís» vacacional.

A «Todosevendetodo», utilitza textos, imatges i animacions per evidenciar els mecanismes del màrqueting immobiliari i imaginar un catàleg virtual de sensacions, on fins i tot els núvols o les postes de sol poden tenir un preu.

Aquests nous productes surgeixen d'elements trobats a les postals de l'Arxiu (núvols, onades, postes de sol o escenes amb falses pageses) i obren la porta a posar preu a l'últim que encara ens queda per vendre.

Projecte realitzat amb el suport del Teatre Principal de Palma.

Elegia turística

Colectivo Candela

Teatro Principal de Palma

Candela és un organisme autodenominat institució parasitària de comissariat en art contemporani que opera a través d'accions i derives sonores crítiques on s'explora la mediació cultural, materialitzada en la seva pròpia veu.

El projecte consisteix en un recorregut audioguiat creat específicament per a Casa Planas, concebut pel col·lectiu en el marc de les residències del Teatre Principal.

La proposta va consistir en una coreografia itinerant que habitava l'arxiu viu, els seus porus, desgastos i permanències.

Projecte elaborat amb el suport del Teatre Principal de Palma.

Cartografies de la memòria col·lectiva

Tina Codina y Taller Esment

Teatro Principal de Palma

Un projecte de mediació artística impulsat per Connecta Cultura i el Taller d'Art Esment, en residència a Casa Planas amb el finançament del Teatre Principal de Palma i el suport de la Fundació Deixalles. La investigació que s'està desenvolupant amb el Taller d'Art d'Esment té com a punt de partida una pregunta: què passa quan el públic deixa de ser espectador i es converteix en intèrpret? Aquesta pregunta ens porta a pensar la instal·lació final no com una obra acabada, sinó com un espai escènic obert, o com un espai de mediació com a dispositiu que només té sentit quan és activat per les persones que hi participen.

Aquesta instal·lació interactiva parteix d'un treball col·laboratiu amb els artistes d'Esment, i gira entorn de temes com la memòria, la ficció, l'arxiu i la visibilitat i invisibilitat. Ens interessa especialment tot allò que no es veu a primera vista, els sons, la memòria, les històries que es poden tornar a imaginar. A partir d'imatges de l'Arxiu Planas, la proposta transforma la memòria en experiència escènica i visual compartida.

Cançons de temporada

Niño de Elche

Teatro Principal de Palma

Dins el projecte sobre les estacions de l'any que Niño de Elche està desenvolupant, l'Arxiu fotogràfic de Casa Planas suposa un camp de treball i inspiració a partir de les campanyes turístic-estiuenques que va anar creant l'empresa al llarg de la seva història.

Una residència artística en la qual posarà en valor les formacions musicals que es dedicaven a amenitzar les nits d'hotels i vaixells en dècades passades, fent així un repàs per diferents estètiques de la música més popular al nostre país a partir de mitjans del segle XX.

Una conjunció d'interessos que van més enllà d'il·lustrar diferents escenes preses de fotografies i que ens convida a parlar de qüestions tan rellevants en la nostra actualitat com les idees d'estació en diferents cultures, els canvis climàtics, la turistificació, la nostra relació amb els aliments o la moda.

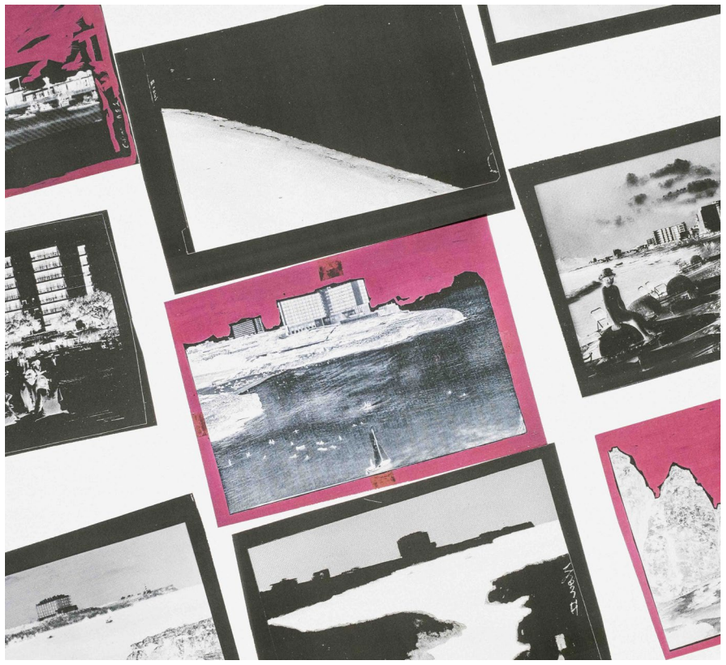
Entre illes, paisatges d'explotació

Juan Alfonso Zapata

Euroregión

El punt de partida d'aquesta residència d'investigació i producció són les relacions entre el desenvolupament de la indústria turística a les Illes Balears i el Carib. L'arxiu de Casa Planas acull una extensa col·lecció fotogràfica de l'evolució i promoció turística a Mallorca entre els anys 1950 i finals de la dècada de 1990: imatges d'hotels acabats de construir en zones prístines, velles mecenes i costums, postals promocionals on es descriuen moments d'oci i plaer al sol i platja.

També vaig trobar fotografies de plànols, maquetes, terrenys i zones ermes ja etiquetats com a urbanitzacions, la qual cosa em va portar a pensar que aquestes fotografies, mentre documenten, participen de manera activa en la construcció no només de l'imaginari turístic sinó també en la mateixa evolució d'aquests paisatges idealitzats. En les primeres revisions de l'arxiu em vaig enfocar principalment en les dècades de 1980 i 1990, anys de la gran expansió de les empreses hoteleres balears al Carib esperant trobar referències directes entre tots dos llocs.

És una pena que el formigó no cremi

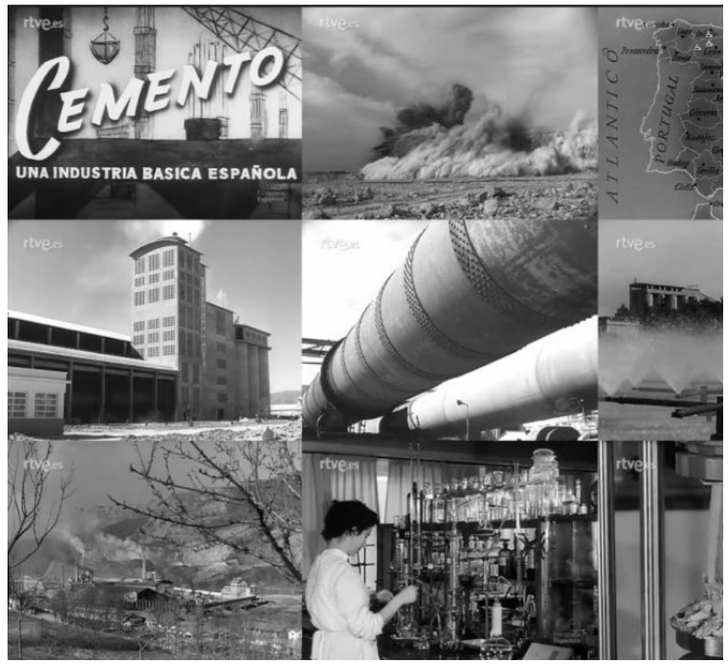
Raquel Meyers

Bitamine

El projecte de Raquel Meyers és una proposta interessant per parlar d'allò que no es mou: el formigó. Aquest material és el gran invent del segle XX, un element que ha anat minant el nostre paisatge i el nostre imaginari en els darrers 100 anys fins a convertir-se en el teló de fons del paisatge turístic, fins al punt de fer-se imperceptible.

De les més de 5000 postals de la producció de Casa Planas, ha sorprès identificar com el formigó és protagonista en un 80% com a imatge de modernitat, progrés i fins i tot objecte de desig o admiració. Lluny d'aquesta lectura, una mirada més conscient del consum d'aigua que comporten aquestes construccions i el residu etern que deixen al planeta ens confronta amb una realitat que demana a crits revisar els nostres paisatges i imaginaris.

Aquesta investigació artística ens ajuda a comprendre com hem integrat el desig de fonamentació fins a normalitzar la idea de construir «un meravellós pont a la mediterrània».

Introducció a la llata

Ina Kwon

Goethe-Institut Barcelona

El projecte es centra en dues artesanies tradicionals mallorquines que van exercir un paper important fins i tot abans de l'arribada del turisme de masses: la roba de llengües, un teixit elaborat amb la tècnica ikat, i la llata, el teixit de fulles de palmera.

Totes dues artesanies són portadores d'identitat cultural, però han canviat profundament a causa del turisme. La investigació a l'arxiu de Casa Planas revela el caràcter fragmentari de les seves petjades documentades, visibles en fotografies privades o motius marginals de la vida quotidiana.

Al mateix temps, es van visitar tallers on aquestes tècniques encara es practiquen i s'ensenyen avui dia.

La instal·lació combina material d'arxiu, documentació fotogràfica i objectes dels tallers. Això permet comprendre la connexió entre l'artesania, la memòria cultural i les transformacions provocades pel turisme.

Wunderkammer

Emanuel Alzamora

Goethe-Institut Barcelona

Wunderkammer és una investigació artística sobre el concepte de «Gabinete de curiosidats» que va treballar Athanasius Kircher, pioner del Wunderkammer barroc i de la idea d'una ciència connectada amb el misteri, la imatge i el llenguatge universal.

Aquest jesuïta alemany està considerat un dels darrers grans erudits enciclopèdics. Entre d'altres coses, va utilitzar la imatge per informar, enlluernar i connectar amb allò desconegut i fantàstic. El seu treball sobre la imatge projectada va anticipar la tecnologia visual en el turisme.

A través de la construcció d'estructures de fusta inspirades en els diagrames i artefactes de Kircher, es proposa una intervenció que reactiva l'arxiu a partir de noves narratives: com a càpsula simbòlica, com a mapa del desig, com a reflex d'una visió acumulativa i mística del món.

Temprada baixa

Nina Medioni

Euroregión

Aquestes imatges d'interiors, relacionades o no amb la indústria turística, estan atrapades en allò artificial. Interiors que remeten a una figura femenina invisible. Fins i tot quan hi ha una presència, apareix en l'espai de manera passiva, la qual cosa només accentua aquesta absència. Aquesta dificultat per ser-hi, per trobar el seu lloc, és la mateixa en zones balneàries i turístiques.

Deglució turística

Marina Planas

És una acció performativa que va fer l'artista Marina Planas el 2024 en el marc de l'Observatori COSTA.

Va consistir en una acció performativa, site-specific a l'Arxiu de Casa Planas. El projecte és una relectura gastronòmica en col·laboració amb Santi Taura que pretén activar la memòria territorial, en un acte conscient i deliciós, per metabolitzar i digerir la Història del Turisme.

Aquest esdeveniment postsituacionista va consistir en un Banquet dins l'Arxiu Planas amb comensals convidats del món del turisme i de la cultura en el qual, a través de referències i diàlegs, es va abordar la relació entre imatge, turisme i antropofàgia.

Presentació de la Fundació Casa Planas al Club Matador // Madrid

Treball en xarxa nacional i internacional

Treball en xarxa nacional i internacional

Ecologies de la pausa

Euroregión

OPEN CALL - 2025
Residència d'investigació, producció i exhibició artística entre Casa Planas, 3C Calce Culture Contemporaine i el Festival Panoràmic.

L'objectiu de la convocatòria és convidar els artistes a pensar en la necessitat de fer una aturada, una pausa, per reflexionar sobre la situació actual mundial, la seva relació amb el model turístic, i la incidència d'aquest en relació amb els territoris i les comunitats que el pateixen.

A qui va dirigit?
Investigadors i creadors vinculats a l'àmbit de la imatge contemporània a escala internacional.

fins el 30.10

Bold Youth Exchange

Erasmus +

BOLD (Brave, Open, Leaders in Diversity) és un programa d'intercanvi juvenil que reuneix joves de diversos orígens per participar en activitats d'expressió creativa, narració digital i diàleg amb professionals socioculturals i responsables polítics. A través de tallers interactius, visites culturals i projectes col·laboratius, els participants adquiriran habilitats per fomentar comunitats inclusives i impulsar el canvi social.

Ubicació: Kotor, Montenegro.

Dates: del 13 al 21 de setembre de 2025.

Desplaçaments

Bitamine

OPEN CALL - 2025

Bitamine, Habitación para la investigación artística, cultural y social en la frontera, situada a Irun-Euskadi, en associació amb Casa Planas, Centre d'investigació de la imatge contemporània situat a Palma de Mallorca, impulsen un programa de beques dirigit a investigadores/ors residents a Euskadi.

Panoramic

Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona

El festival Panoràmic, en col·laboració amb la Fundació Casa Planas, el Centre d'Art et de la Photographie de Lectoure, 3C Calce Culture Contemporaine i l'Euroregió Pirineus Mediterrània, organitza una jornada dedicada a explorar el paper dels arxius en la creació artística actual. A través de ponències, presentacions de projectes i una taula d'experiències, es posarà de manifest com els arxius esdevenen espais de memòria i alhora de producció de noves narratives visuals.

La jornada culminarà amb una visita a les intervencions artístiques que formen part del programa Panoràmic HILO, realitzades en diversos arxius i institucions de Barcelona.

Dimecres 26 de novembre. BARCELONA

Arts for Regeneration

HOPE

Parlem de regeneració perquè la sostenibilitat ja no és suficient. La petjada humana basada en una economia destructiva i extractiva ha degradat no només la natura, sinó també les relacions socials, la dignitat i la justícia social. Regenerar cadascun d'aquests àmbits dibuixa un camí cap a un futur molt il·lusionant i volem mostrar-ho mitjançant un llenguatge universal: l'Art. Per això, proposem un concurs amb l'objectiu d'activar la imaginació col·lectiva i fomentar la construcció de visions per a un futur regeneratiu. Visions que ens ajudin no només a resoldre aquest repte, sinó a convertir-lo en una oportunitat per crear un món millor.

Amb aquest concurs volem donar vida a històries que ens connectin amb un futur desitjable i assumible, noves narratives positives que ens permetin imaginar i creure en un món abundant, saludable, just i ple de vida.

Esta publicación ha sido realizada con el apoyo financiero del Ministerio de Derechos Sociales, Consumo y Agenda 2030.

Convenis de colaboració

2025

Durant l'any 2025 hem realitzat els següents convenis de col·laboració amb diverses empreses i associacions.

- Última Hora Mallorca
- Diario de Mallorca
- Fundación Daniel Nina Carasso
- MACBA
- Alttra Fundación
- VACA (Viniegra asociación de cultura y arte)
- Es Baluard
- Lanskrona
- Universidad Internacional de la Rioja (UNIR)
- Eurorregión Francia (IPP)
- Ciclo Tabacalera
- Goethe institut

Filmnächte

POLSTER-RICHTER
restaurant

HERTIE
Bank für Gemeinwirtschaft

Horten
Horten

POLSTER-RICHTER
restaurant

Filmnächte

En col·laboració amb el Goethe-Institut Barcelona, tots els dilluns a partir de les 18.30 h projectarem pel·lícules en versió original (alemanys amb subtítols en castellà).

Aquest any, la selecció de pel·lícules tractarà sobre la sostenibilitat, amb temàtiques al voltant dels diferents ODS. Una rica gamma d'històries còmiques, tràgiques i dramàtiques.

Posteriorment al film, realitzarem un cine fòrum específic i relacionat amb la pel·lícula.

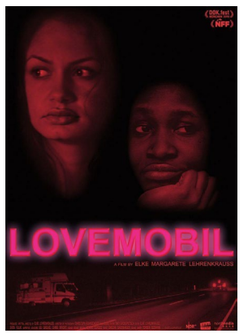

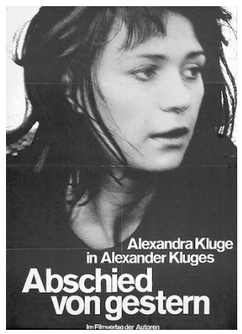

Projeccions de pel·lícules en VOSE
Casa Planas - Av. Sant Ferran, 21
Tots els dilluns a les 18:30

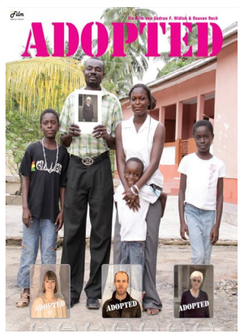
Amb el suport de

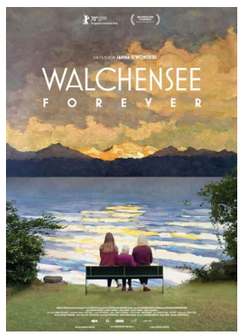

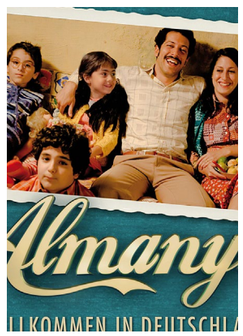

Architours i acció social

Architours

L'Arxiu Planas és el major arxiu europeu dedicat al turisme. Ubicat a l'antiga fàbrica de revelat fotogràfic, que actualment s'ha rescatat com a centre de creació per a artistes, l'arxiu recull 3 milions d'imatges que ens mostren la relació entre la fotografia i la història del Turisme.

El recorregut és una experiència indescriptible que ens permet explorar la memòria, el patrimoni i la identitat de les Illes Balears. L'Arxiu Planas conté els documents de l'empresa fotogràfica Casa Planas: fotografies de la postal industrial que van viatjar per tot el món promovent els inicis d'Espanya com a destinació turística; fotografies de paisatge i la seva transformació; reportatges sobre els primers hotels i fotografies d'esdeveniments culturals dels anys 50, 60 i 70. L'empresa va arribar a tenir 14 establiments i va suposar l'inici d'una nova indústria de la imatge. D'altra banda, la passió de l'empresari Josep Planas i Montanyà per la imatge es pot observar a través de la seva extensa col·lecció de càmeres i material fotogràfic de gran valor històric.

En l'actualitat, l'arxiu està gestionat per l'artista visual i investigadora Marina Planas amb un enfocament artístic sobre com relacionar-nos amb els arxius des de la perspectiva de l'art contemporani.

Acció social

Impulsem múltiples projectes d'acció social amb col·lectius vulnerables, però també mantenim present l'impacte social de tots els projectes de Casa Planas.

NEUTRALITAT DE GÈNERE

Fomentem la igualtat de gènere mitjançant la col·laboració institucional i la integració de polítiques transversals contra la violència masclista.

PATRIMONI DE LA CIUTAT

Realitzem activitats per preservar la memòria i el patrimoni de la ciutat, activant l'Arxiu Planas com a eina d'investigació crítica sobre la transformació de les Balears.

DESCENTRALITZACIÓ I DESESTACIONALITZACIÓ

Impulsem nous espais culturals des del barri d'Es Fortí, promovent un turisme cultural continu.

NETWORKING

Creem xarxes de col·laboració i intercanvi amb més de 50 entitats socials, culturals, educatives i empresarials a escala local i internacional.

ACORD VERD

Promovem pràctiques sostenibles i activitats que fomenten hàbits saludables, un baix impacte ambiental i una cultura basada en el reciclatge i el «zero waste».

SERIE: 6 COLECCIÓN: Mallorca 9x14 PROP: ~~Planas~~ FISA N.º 2.128

Recursos didàctics

Recursos didàctics

Projecte en col·laboració amb l'Institut Balear de la Dona.

Gràcies a l'Institut Balear de la Dona, aquest any hem desenvolupat nous recursos didàctics gratuïts i descarregables al web de l'Observatori.

Aquests materials utilitzen el fons documental de Casa Planas per treballar la competència en gènere i les polítiques d'igualtat a través de la història visual i cultural del turisme.

A més, hem incorporat un itinerari de visita a l'Arxiu #Architours amb una mirada des de la perspectiva de gènere i el turisme.

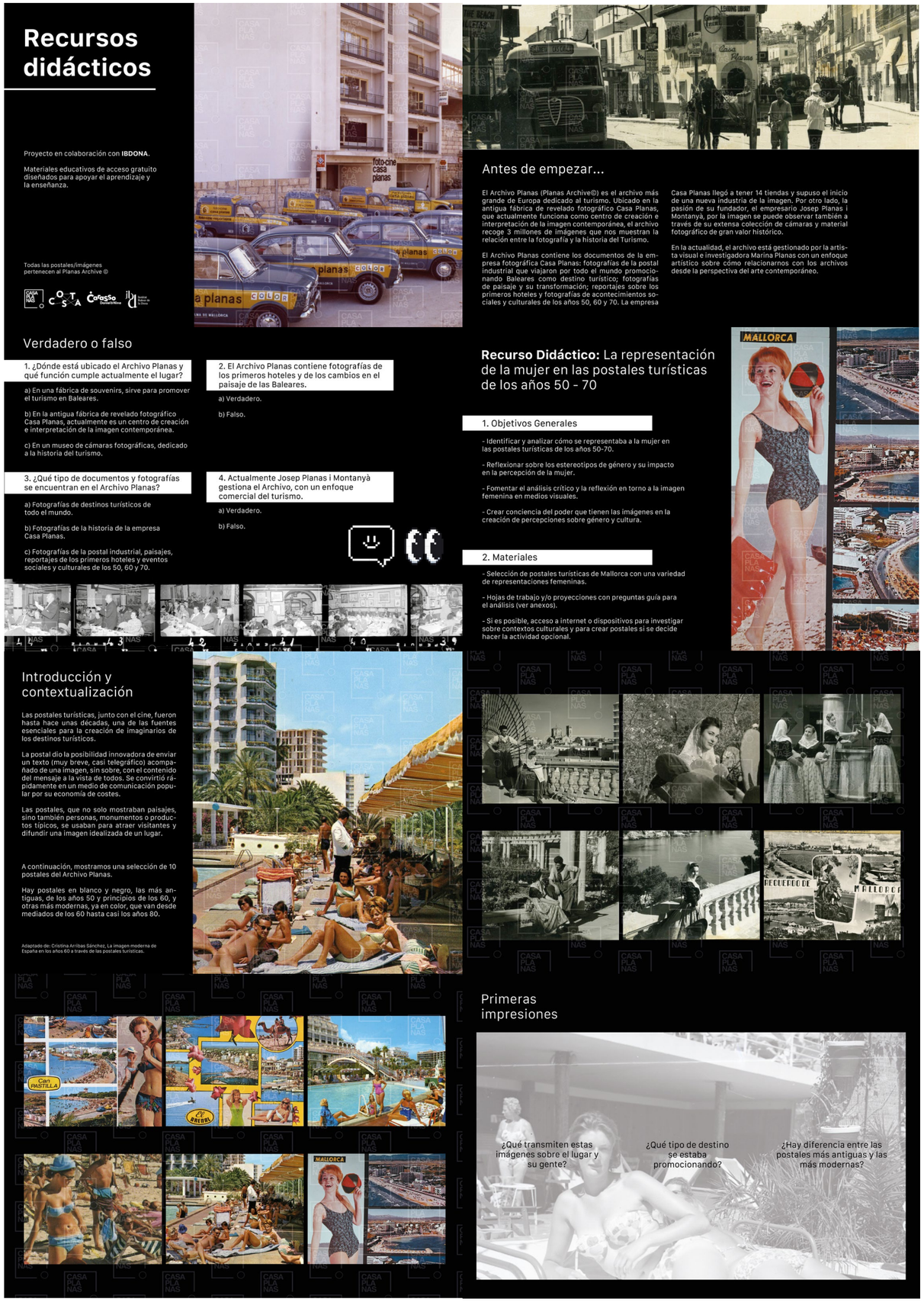
Descripció: Elaboració d'un dossier pedagògic multimèdia sobre turisme i gènere a les Illes Balears, a partir del fons documental de Casa Planas i d'obres d'art contemporani. Inclourà materials visuals, exercicis d'anàlisi crítica i propostes didàctiques.

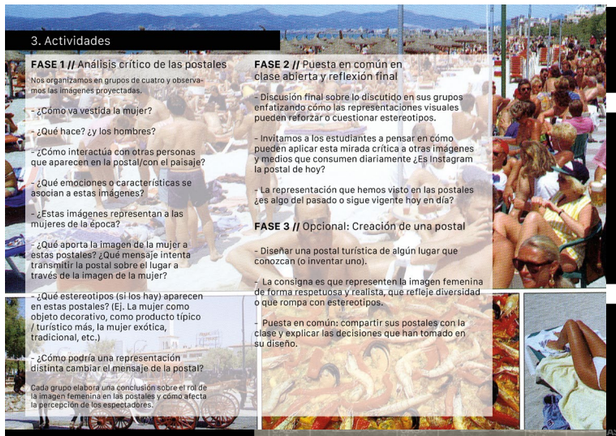
Rellevància: Proporcionarà eines concretes perquè els docents incorporin la perspectiva de gènere a les aules, fomentant la reflexió crítica entre l'alumnat.

Viabilitat: Serà elaborat per un equip de pedagogs, artistes i investigadors en 5 mesos, amb una distribució en línia i física als centres participants.

3. Actividades

FASE 1 // Análisis crítico de las postales

Nos organizamos en grupos de cuatro y observamos las imágenes proyectadas.

- ¿Cómo va vestida la mujer?

- ¿Qué hace? ¿y los hombres?

- ¿Cómo interactúa con otras personas que aparecen en la postal/con el paisaje?

- ¿Qué emociones o características se asocian a estas imágenes?

- ¿Estas imágenes representan a las mujeres de la época?

- ¿Qué aporta la imagen de la mujer a estas postales? ¿Qué mensaje intenta transmitir la postal sobre el lugar a través de la imagen de la mujer?

- ¿Qué estereotipos (si los hay) aparecen en estas postales? (E). La mujer como objeto decorativo, como producto típico / turístico más, la mujer exótica, tradicional, etc.)

- ¿Cómo podría una representación distinta cambiar el mensaje de la postal?

Cada grupo elabora una conclusión sobre el rol de la imagen femenina en las postales y cómo afecta la percepción de los espectadores.

FASE 2 // Puesta en común en clase abierta y reflexión final

- Discusión final sobre lo discutido en sus grupos enfatizando cómo las representaciones visuales pueden reforzar o cuestionar estereotipos.

- Invitamos a los estudiantes a pensar en cómo pueden aplicar esta mirada crítica a otras imágenes y medios que consumen diariamente ¿Es Instagram la postal de hoy?

- La representación que hemos visto en las postales ¿es algo del pasado o sigue vigente hoy en día?

FASE 3 // Opcional: Creación de una postal

- Diseñar una postal turística de algún lugar que conozcan (o inventar uno).

- La consigna es que representen la imagen femenina de forma respetuosa y realista, que refleje diversidad o que rompa con estereotipos.

- Puesta en común: compartir sus postales con la clase y explicar las decisiones que han tomado en su diseño.

Recurso Didáctico: Turismo y Comunidad LGTBIQ+

1. Objetivos Generales

- Observar cómo las postales y las imágenes turísticas muestran (o no muestran) la diversidad afectiva y de género.

- Visibilizar las realidades LGTBI en el contexto turístico.

- Fomentar el respeto, la empatía y el pensamiento crítico desde la infancia y adolescencia.

- Reconocer la importancia de crear espacios seguros e inclusivos para todas las personas.

2. Materiales

- Selección de postales turísticas del Archivo Planas (con o sin representación directa LGTBI).

- Hojas de trabajo con preguntas adaptadas (ver anexos).

- Opcional: dispositivos para investigar lugares turísticos reconocidos por su diversidad/inclusividad.

Introducción y contextualización

A partir de los años 70 y especialmente tras la Transición española, el turismo se convirtió en un espacio de libertad y de búsqueda de identidad para muchas personas LGTBIQ+.

Después de décadas de represión bajo la dictadura franquista donde la homosexualidad era perseguida y castigada, la apertura de España al mundo trajo consigo nuevas formas de visibilidad y convivencia.

Ciudades como Sitges, Ibiza o Torremolinos se transformaron en refugios discretos, pero vitales, para la comunidad LGTBIQ+.

En sus playas, bares y locales nocturnos comenzaron a surgir redes de apoyo, afecto y expresión que contrastaba con la rigidez moral del país. El turismo internacional, especialmente procedente del norte de Europa, trajo consigo una mirada más abierta hacia la diversidad sexual y de género, y con ello, nuevas formas de entender el cuerpo, el deseo y la identidad.

Primeras impresiones

¿Se percibe alguna representación o presencia del colectivo LGTBI+ en estas imágenes?

¿Qué tipo de turismo o formas de ocio muestran las fotografías y qué nos dicen sobre la época?

¿Crees que la ausencia del colectivo en las imágenes dice algo sobre la visibilidad en aquel momento?

3. Actividades por nivel

EDAD // 12-16

ACTIVIDAD // Visibilidad y turismo: ¿quién aparece en la postal?

FASE 1 // Análisis crítico de las postales

- ¿Qué tipo de parejas, familias o personas aparecen en las postales?

- ¿Se representa la diversidad sexual o de género? ¿Cómo?

- ¿Qué valores transmite esta postal sobre la sociedad?

FASE 2 // Investigación y debate

- ¿Qué destinos turísticos son conocidos por ser "gay friendly" o inclusivos?

- ¿Crees que las imágenes que usamos para promocionar un lugar influyen en que ciertas personas se sientan bienvenidas o excluidas?

FASE 3 // Propuesta creativa

- Diseñar una postal que promueva el respeto y la inclusión de personas LGTBIQ+ en el turismo.

- Opcional: añadir un eslogan o lema que acompañe la imagen.

EDAD // 17-20

ACTIVIDAD // "Turismo y visibilidad LGTBI"

FASE 1 // Investigación breve

- Destinos LGTBI-friendly y sus campañas turísticas.

FASE 2 // Discusión

- ¿Es solo marketing o realmente hay inclusión?

FASE 3 // Propuesta

- Crear una mini campaña para un destino inclusivo (eslogan, imagen,valores clave).

EDAD // 21-30

ACTIVIDAD // "El orgullo como motor turístico"

FASE 1 // Analizar imágenes de eventos como el Pride o campañas institucionales.

FASE 2 // Discusión crítica

- ¿Hay apropiación del colectivo? ¿Se respeta su historia?

FASE 3 // Propuesta

- Diseñar una postal de "orgullo" que no sea solo estética: que incluya memoria, lucha y reivindicación.

Recurso Didáctico: Las Suecas // Turismo, Género y Modernidad en la España de los 60

1. Objetivos Generales

-Comprender el contexto histórico, social y económico del boom turístico español (años 50-70).

- Analizar cómo las imágenes turísticas construyen ideas sobre género, nación y modernidad.

- Identificar los estereotipos sexistas en la publicidad y los medios visuales.

- Reflexionar sobre cómo se relacionan la imagen, el deseo y el poder en la cultura visual.

2. Materiales

- Proyección o impresión de postales originales del Archivo Planas (años 50-70).

- Fichas de trabajo para el alumnado (análisis de imagen, reflexión y creación).

- Si es posible, acceso a internet o dispositivos para investigar sobre contextos culturales y para crear postales si se decide hacer la actividad opcional.

Introducción y contextualización

En la España de los años 50 y 60, el turismo internacional fue clave para reactivar la economía y simbolizó una apertura al exterior, especialmente en las Islas Baleares. La llegada de turistas del norte de Europa provocó un fuerte choque cultural, y la figura de "la sueca" —joven, rubia y en bikini— se convirtió en emblema de modernidad.

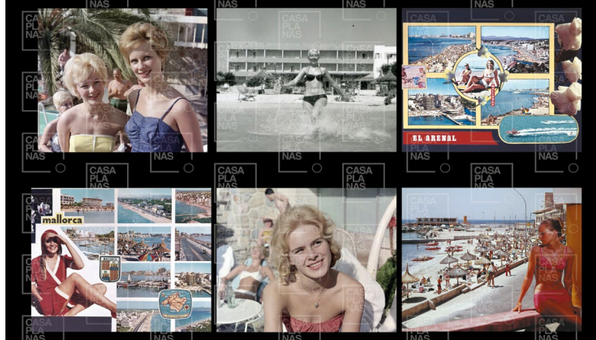
Sin embargo, esa imagen reflejaba una mirada masculina y patriarcal que usaba el cuerpo femenino como reclamo turístico, mientras las mujeres españolas seguían sin derechos básicos. La artista Marina Planas reinterpreta hoy esas postales mediante intervenciones textiles, ofreciendo una lectura feminista y crítica sobre la representación del cuerpo femenino en la historia del turismo mallorquín y español.

A continuación, mostramos una selección de 10 imágenes del Archivo Planas.

Hay postales en blanco y negro, las más antiguas, de los años 60 y principios de los 70, y otras más modernas, ya en color, que van desde mediados de los 70 hasta casi los años 80.

3. Actividades

ACTIVIDAD // "Mirar el pasado: la postal turística como espejo"

FASE 1 // Activación de conocimientos previos

- ¿Qué es para ti "turismo"?

- ¿Cómo se representa España (o Baleares) en la publicidad turística?

- ¿Qué tipo de cuerpos o personas suelen aparecer?

FASE 2 // Análisis crítico de las postales

- ¿Cómo se representa el cuerpo femenino?

- ¿Qué valores o emociones transmite la postal?

- ¿Qué elementos del paisaje acompañan a la figura femenina?

- ¿Qué elementos del paisaje acompañan a la figura femenina?

FASE 3 // Puesta en común

- El grupo comparte impresiones y se trata las palabras clave: "mirada masculina", "libertad","objeto", "moda", "turismo", "modernidad".

ACTIVIDAD // "Reescribir la imagen: del estereotipo a la crítica"

FASE 1 // Debate inicial

- ¿Por qué crees que se usaban mujeres extranjeras y no españolas en las postales?

- ¿Podríamos decir que la imagen de "la sueca" fue una forma de control?

- ¿Crees que todavía hoy se usa el cuerpo femenino como reclamo turístico o publicitario? ¿Dónde lo ves?

FASE 2 // Análisis comparativo

El profesorado muestra imágenes turísticas actuales (de Instagram o campañasinstitucionales).

- ¿Qué ha cambiado?

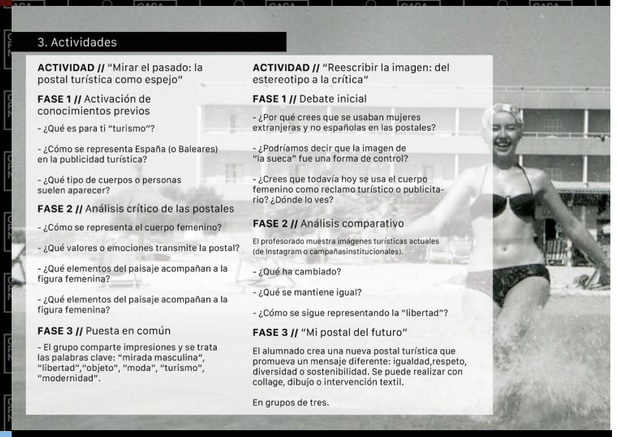
- ¿Qué se mantiene igual?

- ¿Cómo se sigue representando la "libertad"?

FASE 3 // "Mi postal del futuro"

El alumnado crea una nueva postal turística que promueva un mensaje diferente: igualdad,respeto, diversidad o sostenibilidad. Se puede realizar con collage, dibujo o intervención textil.

En grupos de tres.

3. Actividades

ACTIVIDAD // "Compartir y pensar: memoria y mirada crítica"

FASE 1 // Exposición colectiva

Los grupos exponen sus postales en clase o en el pasillo, formando un "museo de postales críticas".

Cada grupo explica su idea y su mensaje.

FASE 2 // Debate y reflexión final

- ¿Qué nos enseñan las postales antiguas sobre el papel de la mujer en los 60?

- ¿Qué ideas o estereotipos siguen vivos hoy?

- ¿Qué papel tiene el arte para cambiar esas miradas?

- ¿Qué aprendemos sobre igualdad y memoria al mirar el pasado con ojos del presente?

Recursos didácticos

Proyecto en colaboración con **IBDONA.**

Materiales educativos de acceso gratuito diseñados para apoyar el aprendizaje y la enseñanza.

Todas las postales/imágenes pertenecen al Planas Archive ©

Agenda

Arxius Sostenibles

Amb la participación de
Jorge Blasco Gallardo

Sobre com els arxius es poden gestionar de manera sostenible des de la pràctica artística i el gir arxivístic.

Amb la participació de Jorge Blasco Gallardo, investigador, escriptor i comissari independent que ha dedicat la major part de la seva carrera a l'estudi dels arxius i les seves activacions, i tot allò que té a veure amb el verb arxivar.

18.01 17h

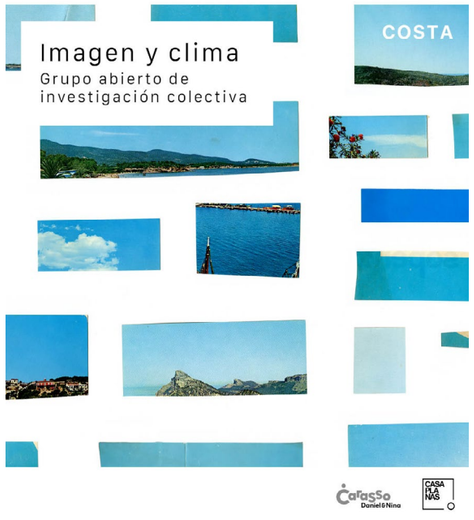
Imatge i clima

Amb la participación de
Carlos Alonso Laita

Amb la participació de Carlos Alonso Laita, CEO de WDNA, un grup empresarial tecnològic que aposta per la innovació dedicada a solucions meteorològiques en temps real per a l'observació, predicció i alerta primerenca de fenòmens naturals o basada en la sensorització intel·ligent per a la gestió de l'aigua o la gestió de residus, entre d'altres.

Llicenciat en Física, amb gairebé 20 anys d'experiència en meteorologia i canvi climàtic, va posar en marxa una de les primeres estratègies regionals de canvi climàtic espanyoles a la primera Oficina de Canvi Climàtic regional.

01.02 17h

Overtourism

Amb la participación de
Guillem Colom Montero

Amb la participació de Guillem Colom-Montero, professor d'Estudis Hispànics a la Universitat de Glasgow, on investiga i ensenya literatura catalana contemporània i les relacions entre turisme, cultura i comunitat en diferents destinacions europees sobreturistificades.

És autor del llibre Quim Monzó and Contemporary Catalan Culture (1975-2018): Cultural Normalization, Postmodernism and National Politics (Legenda, 2021) i de diversos articles i publicacions acadèmiques. També ha publicat articles a Babelia, Quadern El País, Núvol, Nosaltres, Brave New Europe i The Literary Encyclopedia.

07.03 17h

Turiscultura i Economia Purpúria

Amb la participación
de Jaume Reus

Amb la participació de Jaume Reus, historiador de l'art, gestor cultural i doctor en història de l'art. Va ser director de l'Institut d'Indústries Culturals de les Illes Balears a Palma, i director del Centre de la Creativitat Arts Santa Mònica a Barcelona.

11.04 17h

De més a millor

Amb la participación de
María Frontera

Sessió del grup obert d'investigació col·lectiva amb la participació de Maria Frontera, presidenta de la Federació Empresarial Hotelera de Mallorca des de 2018.

La trobada va reflexionar sobre els reptes del sector hoteler davant la necessitat de transició cap a models més sostenibles i de progrés circular a l'illa.

09.05 17h

Restitucions mediterrànies

Amb la participación de Ayamola
(Barcelona) i Digijeunes (Tolosa)

Casa Planas va impulsar una residència per a un laboratori de creació experimental que va reunir artistes de diferents disciplines i països per a la creació col·lectiva d'una instal·lació interactiva elaborada amb residus derivats del turisme.

El projecte es va dur a terme en col·laboració amb Ayamola (Barcelona) i Digijeunes (Tolosa), i va ser cofinançat per l'Euroregió Pirineus Mediterrània.

fins el 08.03

Jornades 2024

Amb la participación de
Blanca de la Torre

Aquestes jornades van constituir una sessió d'estudi en profunditat orientada a la creació d'una plataforma de coneixement intersectorial sobre l'impacte del turisme al territori.

El projecte va comptar amb el suport i l'impuls de la Fundació Daniel i Nina Carasso, i es va integrar en la programació pròpia de Casa Planas, en el marc de les seves residències del programa Uncovering Archive. Aquest programa va comptar, al seu torn, amb el suport del Goethe-Institut, l'Euroregió, el Teatre Principal i diverses administracions públiques locals.

06.11 17h

Narrativas de l'aigua i el oci

Amb la participación de
Laia Ventanyol

Sessió del grup obert d'investigació col·lectiva amb la participació de Laia Ventayol, artista visual i investigadora en literatura contemporània.

L'activitat va explorar la relació simbòlica i poètica entre l'aigua, el territori i la memòria, a partir de la seva pràctica artística.

05.09 17h

Discontinuïtat interrompuda: arxiu i identitat al Carib

Amb la participación de
Santiago Méndez y Jordi Pallarès

Santiago Méndez (Charallave, Caracas), investigador visual i fotògraf, i Jordi Pallarès (Calafell, Tarragona. Resident a les Balears), investigador, comissari i docent, van presentar el seu projecte artístic.

El treball, situat en la intersecció entre la cultura, la ciència i la saviesa ancestral, reflexiona sobre la identitat i la seva relació amb l'entorn.

05.09 19h

Fotografia i metadates

Amb la participación de
Burak Korkmaz

Sessió del grup obert d'investigació col·lectiva amb la participació de Burak Korkmaz, artista visual i investigador resident a Berlín.

L'activitat va presentar una aproximació artística que utilitza dades científiques per revelar l'impacte del turisme en els ecosistemes, establint un diàleg entre la tecnologia, la imatge i la sostenibilitat ambiental.

18.10 17h

Turisme i cultura de masses

Amb la participación de
Anna Pacheco

Sessió del grup obert d'investigació col·lectiva dedicada a una lectura compartida del llibre Estuve aquí y me acordé de nosotros d'Anna Pacheco.

La trobada va obrir un espai de debat sobre els imaginaris col·lectius del turisme omnipresents en la cultura popular, i sobre com aquests models influeixen en la percepció del viatge, el desig i la identitat contemporània.

06.11 17h

Framing tourists

Amb la participación de
Liz Wells

Sessió del grup obert d'investigació col·lectiva amb la participació de Liz Wells, escriptora, comissària i professora de pràctiques fotogràfiques.

L'activitat va reflexionar críticament sobre l'impacte sociopolític i econòmic del turisme en diferents destinacions europees, analitzant la narrativa visual i els mètodes amb què la fotografia documental contemporània representa el comportament turístic i les seves implicacions.

22 & 29.01 17h

Comptant els dies. Turisme terminal i els seus mals

Amb la participación de
Yaiza Hernández Velázquez

Sessió del grup obert d'investigació col·lectiva amb la participació de Yaiza Hernández Velázquez.

Professora al Departament d'Art i Mitjans de Comunicació de la Universitat de Southampton, Hernández va compartir una lectura crítica del llegat del pensament il·lustrat i romàntic europeu en relació amb l'art "contemporani global" i les seves institucions.

La sessió va aprofundir també en les dimensions culturals del turisme i en la seva connexió amb formes d'extracció inspirades en models colonials.

22.01 17h

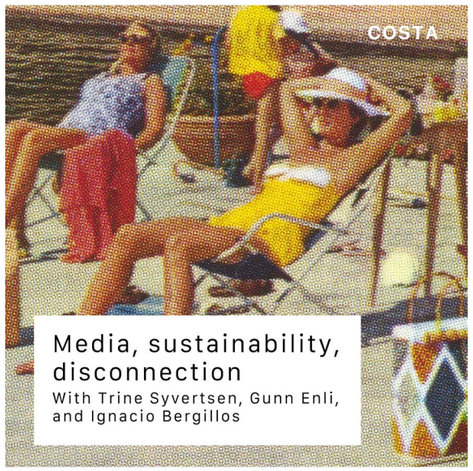
Mitjans, sostenibilitat i desconnexió

Amb la participación de Trine Syversten,
Gunn Enli e Ignacio Bergillos

Sessió del grup obert d'investigació col·lectiva realitzada a l'Arxiu Planas amb la participació de Trine Syvertsen, Gunn Enli i Ignacio Bergillos, en col·laboració amb el CESAG.

La trobada va explorar les relacions entre els mitjans de comunicació, la sostenibilitat i la necessitat de desconnexió digital en el context contemporani, analitzant com aquests factors afecten la percepció del temps, l'atenció i la vida quotidiana.

18.02 12h

COSTA Tourism Culture Observatory · CESAG · ESTRELLA DAMM · Carasso Daniel & Nina · CASA PLANAS

Regenerar la biodiversitat del Mediterrani

Amb la participación de Save the
Med Foundation y Es Baluard

Sessió del grup obert d'investigació col·lectiva dedicada a l'experiència del mètode HAPI de l'organització Save the Med Foundation.

La trobada va explicar aquest mètode dissenyat per regenerar el model de consum dins la indústria turística, posant èmfasi en el seu impacte sobre el medi ambient i la salut humana.

Es va parlar de les amenaces als ecosistemes costaners de les Balears, de la contaminació per residus plàstics i de l'accés a l'aigua potable, fomentant la transició cap a pràctiques més responsables i sostenibles.

19.02 17h

Bikinis i reclams turístics

Amb la participación de
la Fundación Carasso

Sessió del grup obert d'investigació col·lectiva dedicada a analitzar l'imaginari construït al voltant de la figura de "les sueques" en el context del turisme de masses.

Aquesta activitat de mediació i escolta va reunir diferents dones majors de vuitanta anys per explicar com va ser la seva vivència a Mallorca als anys 60 en contrast amb els clixés culturals de la percepció local.

09.04 10h30

Carasso Daniel & Nina · CASA PLANAS · COSTA Tourism Culture Observatory

Jornades de mapeig

Amb la participación de
la Fundación Carasso y MACBA

En el marc de l'Observatori COSTA, des de Casa Planas, amb seu a Palma, juntament amb Alba Sud, organitzem aquesta trobada al MACBA (Barcelona), amb l'objectiu de generar un mapa actiu dels diferents agents que estan investigant la història recent del turisme a Espanya des de la creació i el pensament contemporani.

També hi col·labora l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya.

Elegía turística

Amb la participación del
Colectivo Candela

Candela és un organisme autodenominat institució parasitària de comissariat en art contemporani que opera a través d'accions i derives sonores crítiques on s'explora la mediació cultural, materialitzada en la seva pròpia veu.

El projecte consisteix en un recorregut audioguiat creat específicament per a Casa Planas, concebut pel col·lectiu en el marc de les residències del Teatre Principal. La proposta va consistir en una coreografia itinerant que habitava l'arxiu viu, els seus porus, desgastos i permanències.

Projecte elaborat amb el suport del Teatre Principal de Palma.

11.09 18h

Cançons de temporada

Amb la participación del
Niño de Elche

Dins del projecte sobre les estacions de l'any desenvolupat per Niño de Elche, l'Arxiu Fotogràfic de Casa Planas va esdevenir un espai de treball i inspiració a partir de les campanyes turístiques estivals creades per l'empresa al llarg de la seva història.

Aquesta residència artística va destacar les formacions musicals que animaven les nits d'hotels i vaixells en dècades passades, fent un recorregut per les diferents estètiques de la música popular del nostre país des de mitjans del segle XX.
Projecte elaborat amb el suport del Teatre Principal de Palma.

12.09 17h

Capitalització del sol

Amb la participación de
Cristina Arribas y Marcos Mouronte

És una taula rodona en línia organitzada per l'Observatori COSTA amb Cristina Arribas i Marcos Mouronte. Parlarem del turisme com a motor de transformació espacial i simbòlica: des d'infraestructures que han mercantilitzat el paisatge fins als imaginaris que configuren la nostra relació amb el Mediterrani.

L'arquitectura turística, entesa com a objecte material i dispositiu cultural, ens convida a repensar els vincles entre hospitalitat, sostenibilitat i desenvolupament en un moment de creixents tensions entre economia i ecologia.

15.10 17h

Introducció a la llata

Amb la participación de
Ina Kwon y Antonella Farris

És una taula rodona en línia organitzada per l'Observatori COSTA amb Cristina Arribas i Marcos Mouronte. Parlarem del turisme com a motor de transformació espacial i simbòlica: des d'infraestructures que han mercantilitzat el paisatge fins als imaginaris que configuren la nostra relació amb el Mediterrani.

L'arquitectura turística, entesa com a objecte material i dispositiu cultural, ens convida a repensar els vincles entre hospitalitat, sostenibilitat i desenvolupament en un moment de creixents tensions entre economia i ecologia.

09.10 10-12h

I Congrés de l'Observatori COSTA // Turisme i Cultura Sostenible

El Congrés de l'Observatori de la Cultura Turística Sostenible // COSTA es presenta com una plataforma de coneixement, interpretació i diàleg interdisciplinari per reimaginar el turisme des d'una perspectiva crítica i plural. Aquesta trobada reuneix investigadors, artistes i professionals del sector per analitzar l'impacte del turisme des d'una perspectiva ecosocial.

El congrés busca generar noves narratives que superin l'actual model extractivista i proposin alternatives responsables que integrin innovació, memòria i la transformació ecosocial.

I Congrés de l'Observatori de Turisme i Cultura Sostenible // COSTA

El Congrés de l'Observatori de la Cultura Turística Sostenible // COSTA es presenta com una plataforma de coneixement, interpretació i diàleg interdisciplinari per reimaginar el turisme des d'una perspectiva crítica i plural.

Aquesta trobada reuneix investigadors, artistes i professionals del sector per analitzar l'impacte del turisme des d'una perspectiva ecosocial.

El congrés busca generar noves narratives que superin l'actual model extractivista i proposin alternatives responsables que integrin innovació, memòria i la transformació ecosocial.

El Congrés de l'Observatori COSTA s'estructura al voltant de quatre eixos fonamentals: (Ciència-Art, Turisme-Sostenibilitat) amb l'objectiu de aprofundir en la producció de coneixement de l'imaginari turístic. Promovem la creació com a territori d'imaginació radical, la sostenibilitat com a marc ètic i l'exploració de noves metodologies d'investigació com a experiment polític.

Aquest Observatori està format per un grup d'investigació interdisciplinari obert a la integració de veus minoritàries o microrelats per constituir en el seu conjunt una càtedra col·lectiva. Convidem investigadors, artistes, ecologistes, professionals del sector turístic i la comunicació a participar en aquesta trobada per contribuir a una visió més justa i inclusiva del turisme al segle XXI.

I Congreso del Observatorio de
la Cultura Turística Sostenible

Programa

VIDEO COSTA

23.10.25 - Fundació Miró Mallorca

9 h - "Petita guia per a meditar amb els arbres" // **Fran Simó**.

10 h - Presentació // **Marina Planas**, Directora de Casa Planas**, Alelí Mirelman**, Directora de COSTA**, Fernando Gómez de la Cuesta**, Director general de Cultura i Turisme de l'Ajuntament de Palma i **Antònia Maria Perelló**, Directora de la Fundació Pilar i Joan Miró de Palma.

Anatomia del turisme: apocalíptics i integrats. Taula Rodona amb **Pedro Medina** i **Liz Wells**, **Marina Planas** modera (Sessió en anglès i castellà).

11:30 h - Papers: Sessió presencial.

Ivan Murray // Aida Pericàs-Palou, Aina García Gómez, Rosa Rodríguez, Lluís Gómez Pujol, Joaquín Tintoré // Mar Guerrero // Alba Serrat Llinàs Eugenia Afinoguénova // Margarita Novo i María Elvira Lezcano // María Sebastián Sebastián // Ima Ferri // Joan Carles Oliver.

16 h - Papers: Sessió online

Ivan Murray // Viola Ammesdörfer // Clara Canovas, Irthisham Hassan Zareer, Mariyam Zimam Athif, Chloe Winn, Shameel Ibrahim, Richard Rees-Khan // Joan Moranta // Eleonore Ozanne // Cèlia Prats, Ester G. Mecías, Carlos García-Reyes // Marina Lozano // Rob Ball // Bo Alfaro //Ainara Murillo // Ana del Águila Malvaez.

23.10.25 - Aeroport de Son Sant Joan

17:30 h - Taller *"Spotting the tourist"* // **dos spotters**.

24.10.25 - Es Baluard

9:30 h - Ecosistemes del Turisme // **Marina Planas**.

10 h - Estètica fòssil i paisatge turístic entre el desenvolupisme franquista i l'emergència climàtica // **Jaime Vindel**.

11:30 h - Immigrants no, turistes sí. Xenofòbia i turismofília en el discurs de l'extrema dreta // **Laura Camargo**.

12:30 h - Si és juny, això és Basel // **Yaiza Hernández Velázquez**.

24.10.25 - Casa Planas

16 h - Architour // Recorregut a l'Arxiu Planas amb **Marina Planas** (en anglès).

17:30 h - El turisme com a indústria primària (Sessió en anglès) // **Marco d'Eramo**.

18:30 h - Estuve aquí y me acordé de nosotros: interseccions entre antropologia, periodisme i literatura // **Anna Pacheco**.

19.30 h - L'autenticitat a l'art i al turisme // **Jose Diaz Cuyàs**.

20 h - Recorregut audioguiat *"Elegía Turística"*// **Colectivo Candela**.

20 h - Playlist "música del turisme" a la Sala negra.

20:30 h - Exposició del grup de l'Observatori de la Cultura Turística.

25.10.25 - Casa Planas

9:30 h - Canviar el nostre imaginari. Les representacions socials del paisatge // **Jean Guy Ubiergo** en representació de IPP.

10 h - Formigó de fons // **Raquel Meyers** i **Helga Massetani**.

10:30 h - Presentació de: Article 10. Tourists, go home - Sant Andreu Contemporani (Aj. de Barcelona) // **Jordi Pino Rodríguez** i **Diana Padrón**.

11:30 h - Decreixement turístic // **Filka Sekulova**.

12:30 h - Litoral turístic: transició ecosocial i planificació postcreixentista // **Yolanda Romero** i **José María Romero**.

13 h - Speed Networking, Acte de clausura //

- **María Santoyo**, Directora de PhotoEspaña.
- **Pedro Medina**, Comissari independent.
- **Diana Padrón**, Comissària independent.
- **Helga Massetani**, Comissària i Directora de *BITAMINE KULTUR ELKARTEA*.

Artistes // **Lise Gaudaire, Burak Korkmaz, Raquel Meyers, Tina Codina i Taller d'Art Esment, Juanmi Bauzà, Colectivo Candela, Juan Alfonso Zapata, Nina Medioni, Emanuel Alzamora, Ina Kwon, Niño de Elche, Franco Giomi, Colectivo Cantandem, Diego G. i Albert Garcia-Alzorriz.**

Link al programa completo:

https://drive.google.com/drive/u/0/home

“Pequeña guía para meditar con los árboles”

Fundació Miró Mallorca

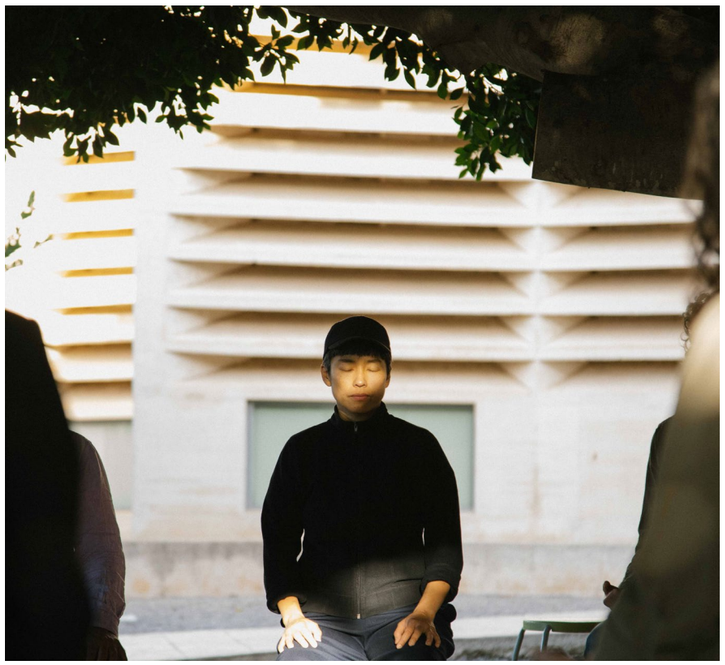
Fran Simó

Artista espanyol que fusiona art, tecnologia, ciència i participació ciutadana. El seu treball explora la visualització de dades, la col·laboració col·lectiva i la mística.

Aquest projecte és una acció artística col·lectiva dissenyada en una residència internacional impulsada per Casa Planas el 2024 per re-vincular-nos amb el nostre entorn, escoltar-lo, mirar-lo, olorar-lo, sentir-lo.

L’acció consistirà en una meditació guiada de 30 min i tindrà lloc als jardins de la Fundació Pilar i Joan Miró.

I Congreso del Observatorio de
la Cultura Turística Sostenible

“Anatomía del turismo: apocalípticos e integrados del turismo”

Fundació Miró Mallorca

Pedro Medina y Liz Wells, modera Marina Planas.

Liz Wells és escriptora, comissària i professora emèrita de Cultura Fotogràfica a la Universitat de Plymouth (Regne Unit). Autora de Land Matters: landscape photography, culture and identity (2011/2021). Va rebre el Doctorat Honoris Causa per la Universitat de Göteborg (Suècia) el 2017 i, el 2022, el Premi J Dudley Johnston de la Reial Societat Fotogràfica per a la investigació en cultura fotogràfica centrada en la terra, el paisatge, el lloc i l’entorn.

Pedro Medina és filòsof i doctor en Ciències de la Cultura. Ha estat investigador a l’IUAV de Venècia i al Centre d’Estudis del Museu Reina Sofia, a més de dirigir l’Àrea de Cultura i l’Editorial de l’IED Madrid. Com a docent ha impartit classes en universitats d’Espanya i Itàlia. Comissari i crític d’art, ha realitzat nombroses exposicions, entre elles Ciutat de vacances, dedicada al turisme de masses.

El seu treball explora les relacions entre art i societat, i és autor de diversos llibres sobre estètica, disseny i cultura contemporània.

“Papers”: Sesión presencial y online

Fundació Miró Mallorca

Presenta: Ivan Murray. Profesor de Geografía de la Universitat de les Illes Balears

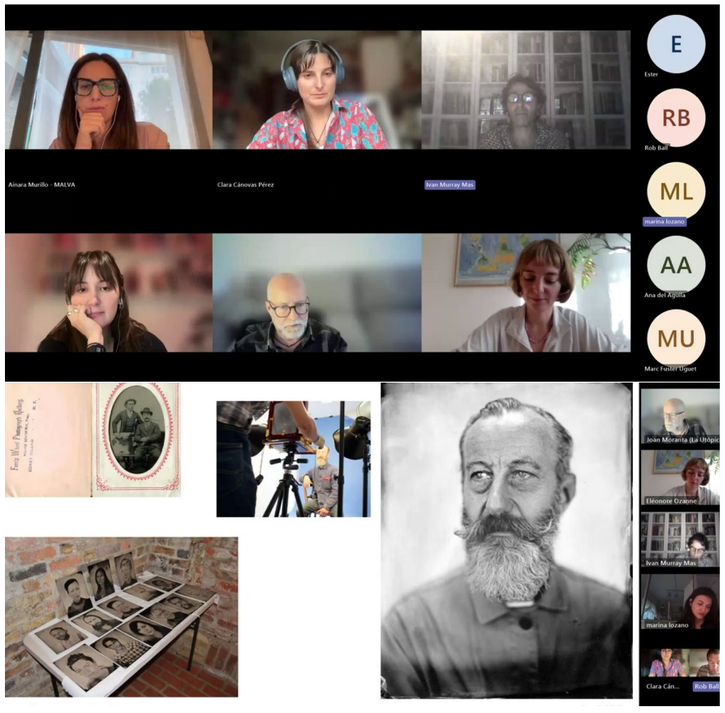
Durant el Congrés COSTA es van realitzar les activitats “Papers”, amb una sessió presencial i una sessió en línia, ambdues centrades en l’intercanvi d’idees i experiències entre investigadors i professionals.

A la sessió presencial, presentada per Ivan Murray, hi van participar Aida Pericàs-Palou, Aina García Gómez, Rosa Rodríguez, Lluis Gómez-Pujol, Joaquín Tintoré, Mar Guerrero, Alba Serrat Llinàs, Eugenia Afinoguénova, Margarita Novo, María Elvira Lezcano, María Sebastián Sebastián, Ima Ferri i Joan Carles Oliver, finalitzant amb un debat obert.

La sessió en línia va comptar amb la participació de Viola Ammesdörfer, Clara Cánovas Pérez, Irthisham Hassan Zareer, Mariyam Zimam Athif, Chloe Winn, Shameel Ibrahim, Richard Rees-Khan, Joan Moranta, Eleonore Ozanne, Cèlia Prats, Ester G. Mecías, Carlos García-Reyes, Marina Lozano, Rob Ball, Bo Alfaro, Ainara Murillo i Ana del Águila Malvaez.

Ambdues modalitats van permetre compartir coneixements i fomentar la col·laboració entre la comunitat acadèmica i artística.

I Congreso del Observatorio de
la Cultura Turística Sostenible

Taller “Spotting the tourist”

Aeropuerto Son Santjoan

2 spotters

Una experiència de 2 h en què realitzarem una sessió col·lectiva de spotting d’avions al costat de l’aeroport de Son Sant Joan de Palma.

Mentre cau el sol, ens aproximarem des de les pràctiques artístiques contemporànies a aquest univers de fotògrafs amateur col·leccionistes de clixés d’aeronaus. Aprofitarem el capvespre i la ubicació per dialogar sobre els imaginaris del viatge ultracapitalista aeri i compartir un moment de trobada, gaudi i berenar.

Dos spotters és un col·lectiu compost per Carlos Almela (investigador i mediador cultural) i Ricardo Campo (enginyer aeronàutic) que investiga la cruïlla entre art i aviació des d’un prisma ecosocial.

“Ecosistemas del Turismo”

Es Baluard Museu

Marina Planas

Marina Planas Antich és artista, investigadora i directora de Casa Planas. Va realitzar una introducció a l’Observatori COSTA, abordant-ne la visió, els objectius, la metodologia i la presentació de les accions de 2024 i 2025.

Presentació de la jornada: Marina Planas Antich, directora de Casa Planas, i Lucía Casani, directora de la Fundació Daniel Nina Carasso.

I Congreso del Observatorio de
la Cultura Turística Sostenible

“Estética fósil y paisaje turístico entre el desarrollismo franquista y la emergencia climática”

Es Baluard Museu

Jaime Vindel

La dictadura franquista va saber desenvolupar una estètica modernitzadora que va tenir un dels seus elements subjectius més rellevants en la promoció dels viatges turístics en vehicles motoritzats. La modernitat fòssil franquista va fer confluir en aquests imaginaris el suport dels elements conservadors que caracteritzaven la moralitat del règim (com la família nuclear, blanca, heteropatriarcal i catòlica) amb un desig de progrés i llibertat entès com a democratització de l’accés turístic als paisatges nacionals. Aquests paisatges motoritzats es convertien en símbol d’una identitat pàtria que es retrotreia a una configuració anterior de la imatge de la natura, alhora que promovien la creació d’una nova classe mitjana. La conferència analitzarà com la pregnància social d’aquests imaginaris condiciona en l’actualitat la transició energètica en el context de l’emergència climàtica.

Jaime Vindel (Madrid, 1981). Científic titular de l’Institut d’Història del Consell Superior d’Investigacions Científiques (CSIC).

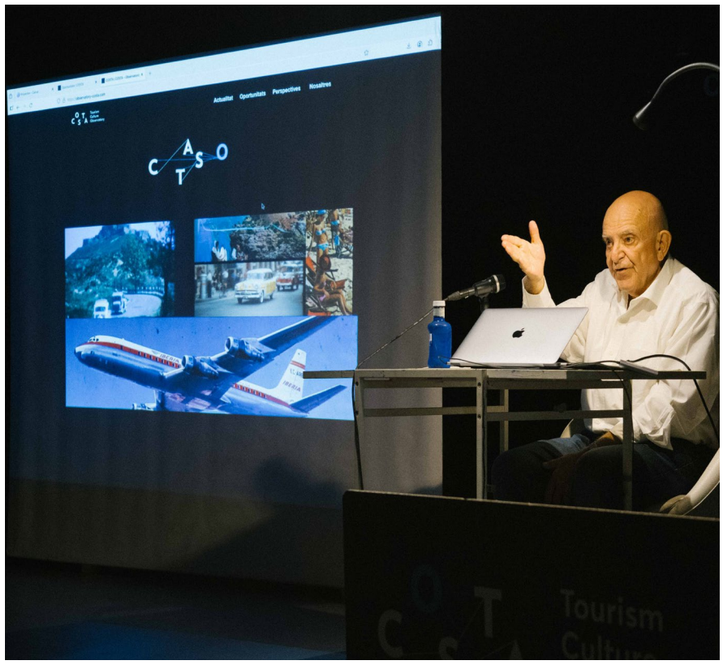
“El turismo como industria primaria”

Casa Planas

Marco D’Eramo

S’explicarà com i per què va sorgir i es va desenvolupar el turisme, quines necessitats ineludibles del món modern està cridat a satisfer, i per què és una indústria pivotant que posa en marxa i dinamitza totes les altres indústries. Tanmateix, per la mateixa raó, el turisme és inevitablement destructiu i contaminant. Per això el problema és molt més greu del que ens fan creure les receptes fàcils contra l’excés de turisme o a favor de l’anomenat turisme sostenible. El problema avui dia és que no podem viure sense turisme, però no podem sobreviure amb el turisme. És un problema que s’ha d’abordar, però sabent que la seva solució tindrà un cost.

Marco d’Eramo (Roma, 1947), exinvestigador en física teòrica, sociòleg, periodista i assagista, s’ha dedicat al turisme en diversos textos. En particular, ha publicat Il selfie del mondo (Feltrinelli, trad. castellana Anagrama).

I Congreso del Observatorio de
la Cultura Turística Sostenible

“Estuve aquí y me acordé de nosotros: intersecciones entre antropología, periodismo y literatura”

Casa Planas

Anna Pacheco

«Vaig ser aquí i em vaig recordar de nosaltres» explora les interseccions entre l’antropologia, el periodisme i la literatura a partir d’una mirada situada, que col·loca el cos i l’experiència al centre. A través del procés d’escriptura propi de l’assaig, l’autora reflexionarà sobre com aquestes disciplines aborden fenòmens com el turisme, el treball, l’exotització o la memòria dels llocs, i com el relat —ja sigui en primera persona o des de l’observació— pot convertir-se en una eina per comprendre les relacions de poder que es despleguen quan ens desplacem o quan mirem l’altre.

Anna Pacheco (Barcelona, 1991) és periodista i escriptora. Té un màster en Antropologia Social per la Universitat de Barcelona i ha participat en diverses antologies, com ara (h)amor9 amigas (Continta Me Tienes, 2024).

“La autenticidad en el arte y el turismo”

Casa Planas

Jose Diaz Cuyàs

L’autenticitat en l’art i el turisme. Mentre el model romàntic va mantenir la seva credibilitat, l’experiència (subjectiva) romania relegada a l’àmbit de l’art. Amb el pas del capitalisme productiu al de consum, quan s’evidenciï que el seu principal motor ja no és la necessitat sinó el desig, l’experiència començarà a mostrar-se obertament com un producte, com a mera mercaderia. Cap al 1900 comencen a ser els economistes, i no només els estetes, els qui parlen d’experiència. La consciència que l’experiència s’ha convertit en mercaderia alimenta una «ansietat» que és consubstancial a la modernitat: el dubte sobre si aquesta experiència mediatitzada (la meva, experimentada per un jo) pot ser considerada autèntica. L’art i el turisme són dos àmbits privilegiats per a l’estudi de les paradoxes i apories de la nostra experiència contemporània.

José Díaz Cuyàs. Professor d’Estètica i Teoria de l’Art a la Universitat de La Laguna. Coordinador de TURICOM, La experiencia turística: Imagen, Cuerpo y Muerte en la cultura del ocio i de la col·lecció Arte y turismo a l’editorial Concreta.

I Congreso del Observatorio de
la Cultura Turística Sostenible

“Cambiar nuestro imaginario. Las representaciones sociales del paisaje”

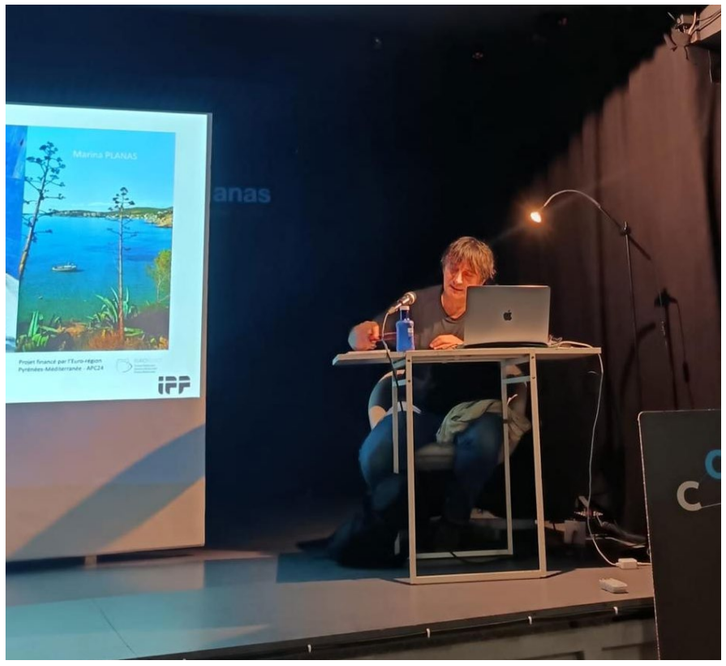
Casa Planas

Jean Guy Ubiergo

Aquest any és el 20è aniversari de la Euroregió Pirineus-Mediterrània i és sens dubte un moment clau per reactivar el rol de la cultura en el debat públic i qüestionar, a través de la fotografia, la relació fonamental que els habitants mantenen amb el(s) seu(s) territori(s). Aquest àmbit d’investigació fotogràfica, basat en les representacions socials del paisatge, pretén desvelar com els espais domèstics de les persones integren els elements del paisatge que les engloba.

Casa Planas, juntament amb l’Institut de la Photographie Pyrénéenne (IPP), hem realitzat un fotoassaig sobre la reinterpretació contemporània dels paisatges com a font de creativitat i reminiscència de valors sensibles que ens permeten pensar amb més claredat sobre les qüestions del present.

Jean Guy Ubiergo en representació de l’IPP — Institut Pyrénéen de la Photographie, una associació cultural francesa amb seu a Tolosa.

“Hormigón de fondo”

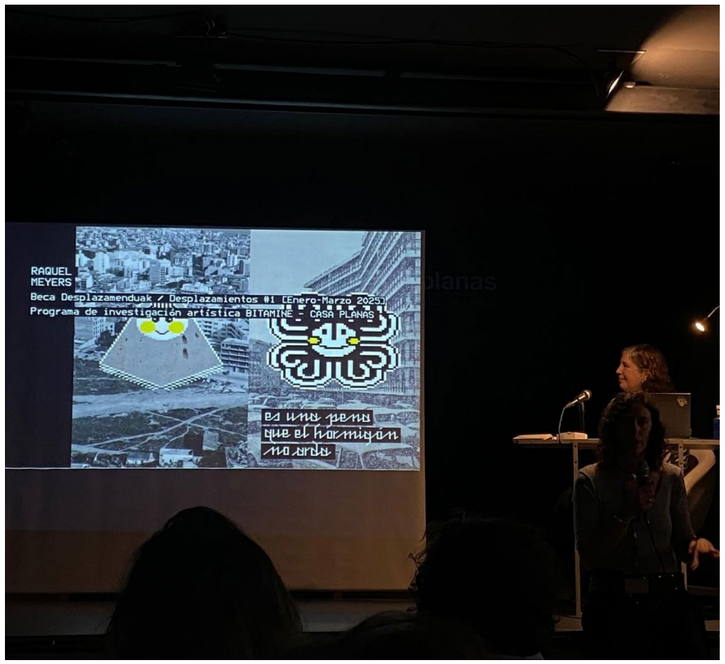
Casa Planas

Raquel Meyers y Helga Massetani

A partir de la seva investigació en la beca Desplazamenduak / Desplazamientos #1, Raquel Meyers proposa un assaig expandit que desmunta el mite del progrés mostrant el formigó com a símbol de control, turisme depredador i urbanisme excloent. Entre Palma i Irun, construeix una arqueologia emocional i política del capitalisme tardà: ciment, expulsió, precarietat. La seva obra combina arxiu, teletext i memòria per revelar el desenvolupament com un relat de desigualtat. Més que solucions, ofereix un gest crític des dels marges: una denúncia de l’espoli d’allò comú i una crida urgent a imaginar altres formes d’habitar i construir ciutat.

Raquel Meyers és artista visual que treballa amb tecnologies obsoletes i estètica textual per explorar memòria, control i resistència digital.

Helga Massetani és la directora de Bitamine Kultur Elkartea que, juntament amb Casa Planas, impulsa el 2024 un programa de beques per a investigadores residents a Euskadi i les Balears destinat a desenvolupar projectes que reflexionin sobre l’impacte sociocultural del turisme prenent com a punt de partida el Planas Archive.

I Congreso del Observatorio de
la Cultura Turística Sostenible

“L’article 10. Tourist, go home Sant Andreu Contemporani”

Casa Planas

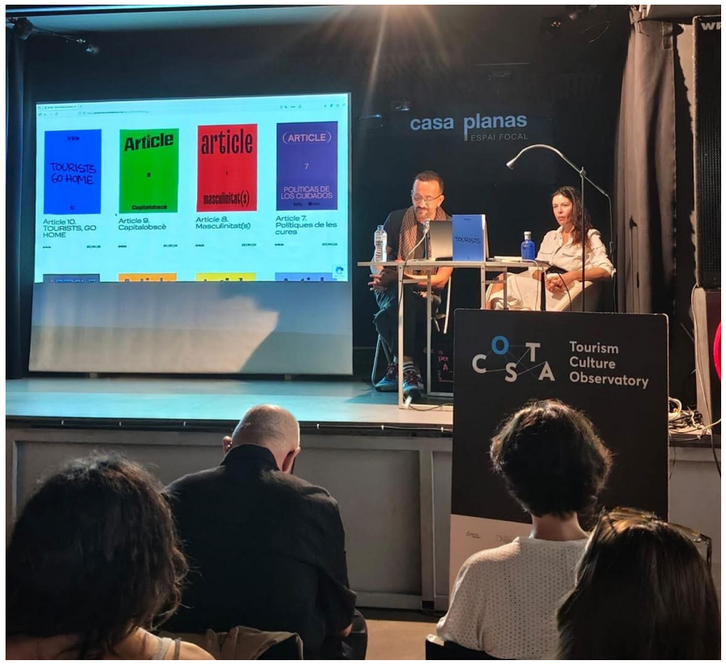
Jordi Pino Rodríguez
y Diana Padrón

El turisme de masses és un problema que ens afecta a escala mundial i, molt particularment, a ciutats com Barcelona i Palma, travessades per processos de terciarització que van redirigir l’economia industrial cap al sector serveis, aprofitant unes bones condicions climatològiques.

L’expansió turística desregulada que s’ha donat en aquests contextos alimenta un malestar creixent en la ciutadania, visible en múltiples protestes i mobilitzacions socials durant els últims anys que reclamen un plantejament nou d’aquest model. Les preocupacions que justifiquen aquest malestar tenen a veure amb la baixa qualificació dels llocs de treball que s’ofereixen en el sector turístic, les pèssimes condicions laborals i, molt especialment, la gentrificació de les ciutats i l’especulació immobiliària.

Jordi Pino Rodríguez, antropòleg i gestor cultural especialitzat en art contemporani.

Diana Padrón, investigadora, docent i curadora. Professora a la Universitat de Barcelona i membre de Sant Andreu Contemporani.

“Decrecimiento turístico”

Casa Planas

Filka Sekulova

Com a crítica sistèmica a la dependència del creixement i a la supremacia del raonament patriarcal i economicista, el decreixement implica restablir l’equilibri entre l’economia i la vida humana i no humana, d’una manera justa i decolonial. Històricament, el lema del decreixement s’ha utilitzat relativament poc pels moviments socials, amb una excepció important: en relació amb el turisme. Aprenent de, i amb, les mobilitzacions socials per al decreixement turístic a Barcelona, aquesta aportació explora diversos significats i implicacions polítiques del lema. Aquests significats van més enllà d’una simple crítica al turisme excessiu, i al·ludeixen a una transformació socioecològica, basada en un metabolisme social més acotat per al Nord Global, repensant les necessitats i reorganitzant els modes de producció i reproducció socioeconòmica.

Filka Sekulova és investigadora del Departament d’Història Econòmica i Economia Mundial de la Universitat de Barcelona. La seva investigació es centra en l’exploració de les barreres i oportunitats per a polítiques de postcreixement i decreixement.

“Litoral turístico: transición ecosocial y planificación postcrecentista”

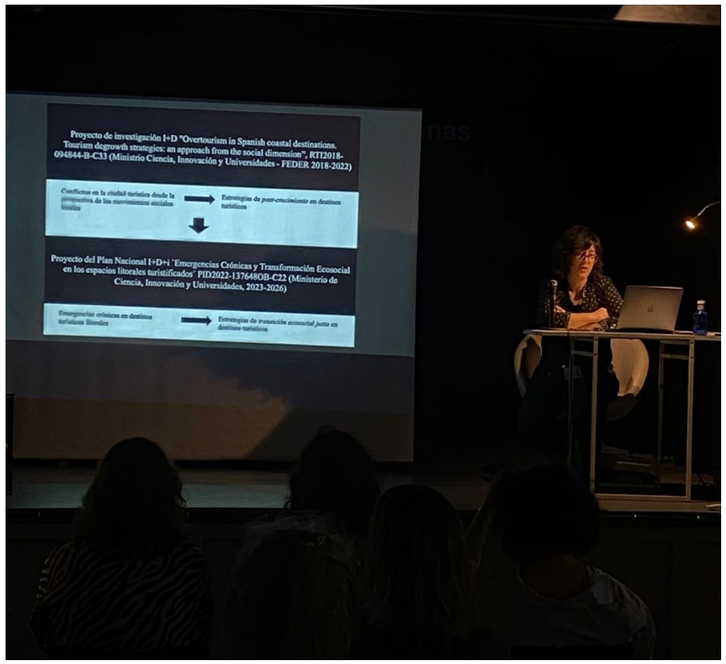
Casa Planas

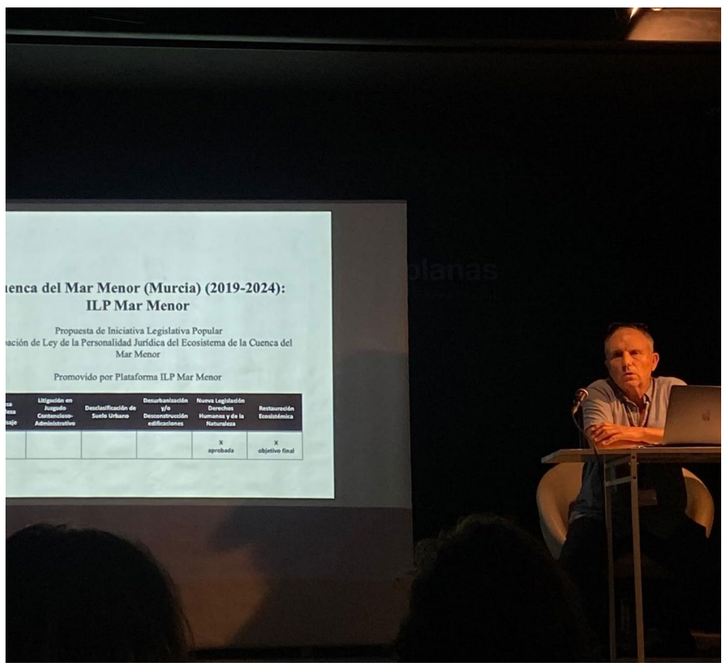
Yolanda Romero y
José María Romero

La teoria no ha atès suficientment les pràctiques concretes de decreixement i postcreixement. Com adverteix Richard Sennett (2013), la reflexió perd força si es separa dels fets. La ponència es centra en mostrar casos d’estudi de pràctiques de renaturalització —recuperació de la funcionalitat ecològica— al litoral turístic, que són considerades així mateix espacialització d’aquestes teories, i per això pràctiques de planificació postcreixentista. Es conclou amb la seva caracterització i reflexions sobre les possibilitats de rèplica en altres llocs.

Yolanda Romero és doctora en turisme, professora d’Organització d’Empreses a la Facultat de Comerç i Turisme de la Universitat Complutense de Madrid, patrona de Rizoma Fundación i investigadora del projecte I+D Nacional EMCROTUR.

José María Romero és doctor arquitecte, professor de Projectes Arquitectònics a l’Escola d’Arquitectura de la Universitat de Granada, vicepresident de Rizoma Fundación i investigador del projecte I+D Nacional EMCROTUR.

VIDEO COSTA LINK REPORTAJE METROPOLIS

Cessió d’espais

Cesió d’espais

Estudis d’artista

Casa Planas ofereix residències per a artistes i investigadors que cerquen un espai de treball i una plataforma per desenvolupar i difondre els seus projectes. A més del programa Uncovering Archive, disposen de dues modalitats:

Residències de llarga durada, amb estudis individuals o compartits.

Residències temporals, que inclouen allotjament.

Artistes residents actuals: Barbara Hofmann, Juan David Cortés, Juan Miguel Bauzà, Marga Velar, Kenneth Nava, ac.Eka.z, Atlàntida Film Fest, Rebeca Vaquero, Leire Perez, Rojo Mehndi, Joana Leal, Colo Alzamora, Maite Granados, Krystyna Long, Fran Simó, Lorenzo Lorenzani, Joaquín Salgado, Lucía Gimeno, Gunnar Friel i Radio Cultura.

Tallers de teatre

Bambalina Teatre du a terme tallers setmanals de teatre, interpretació i improvisació per a infants, adolescents i adults.

Coworking

Espais de treball moderns, còmodes i dissenyats per potenciar la teva productivitat.

Tarifa: 100 € + IVA al mes.

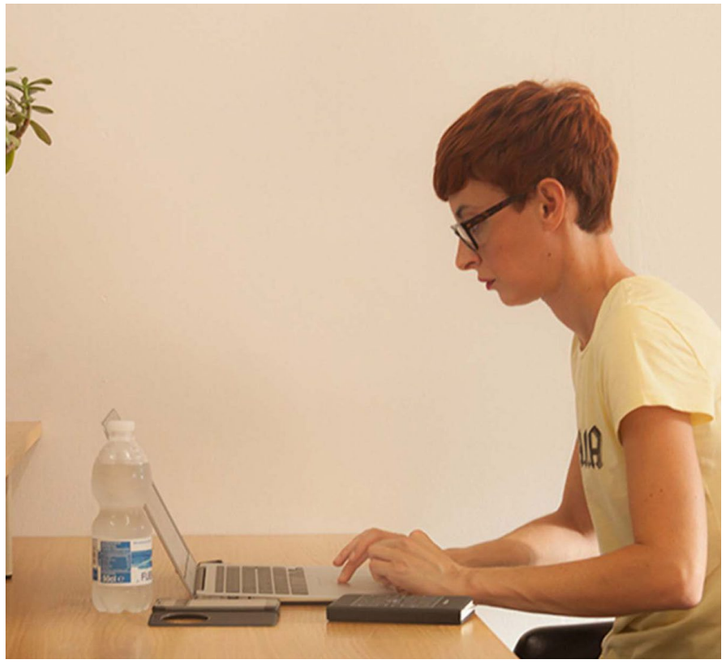
Aquesta quota inclou:

Subministraments bàsics (llum, aigua, internet, climatització).

Quota de soci, amb accés a avantatges i activitats de la comunitat.

Deu hores mensuals d’ús d’espais comuns.

Una opció flexible i accessible per a professionals, emprenedors i equips.

Radio

Programa Revelant Casa Planas. Espai radiofònic de RADIO CULTURA que s’emet amb l’ajuda de Federico Marota i que presenta Andrea Camp, on es van entrevistant les persones que formen el centre.

Cesió d’espais

Sala Negra

100 m2

Es lloga per hores per a presentacions, formacions, exposicions o reunions.

Sala Azul

35 m2

Es lloga per hores per a presentacions, formacions, exposicions o reunions.

Sala de reuniones

12 M2

Es lloga per hores per a presentacions, formacions o reunions.

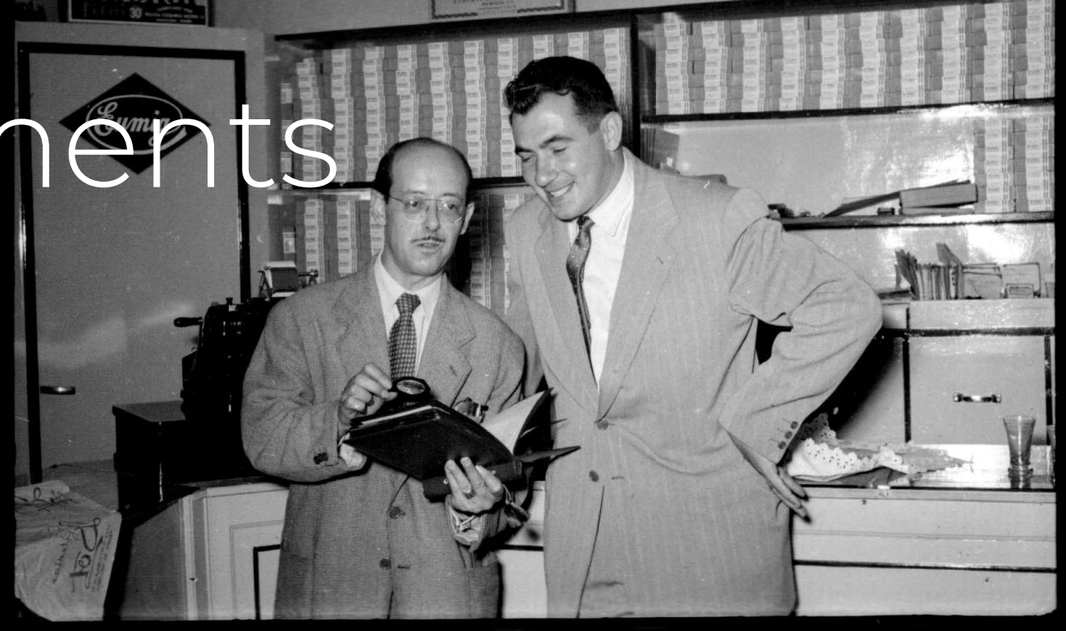
Dormitorio

20 M2

Adreçades a artistes i investigadors de fora de Mallorca, per a períodes de 2 mesos com a màxim.

Reconeixements

10 11 12

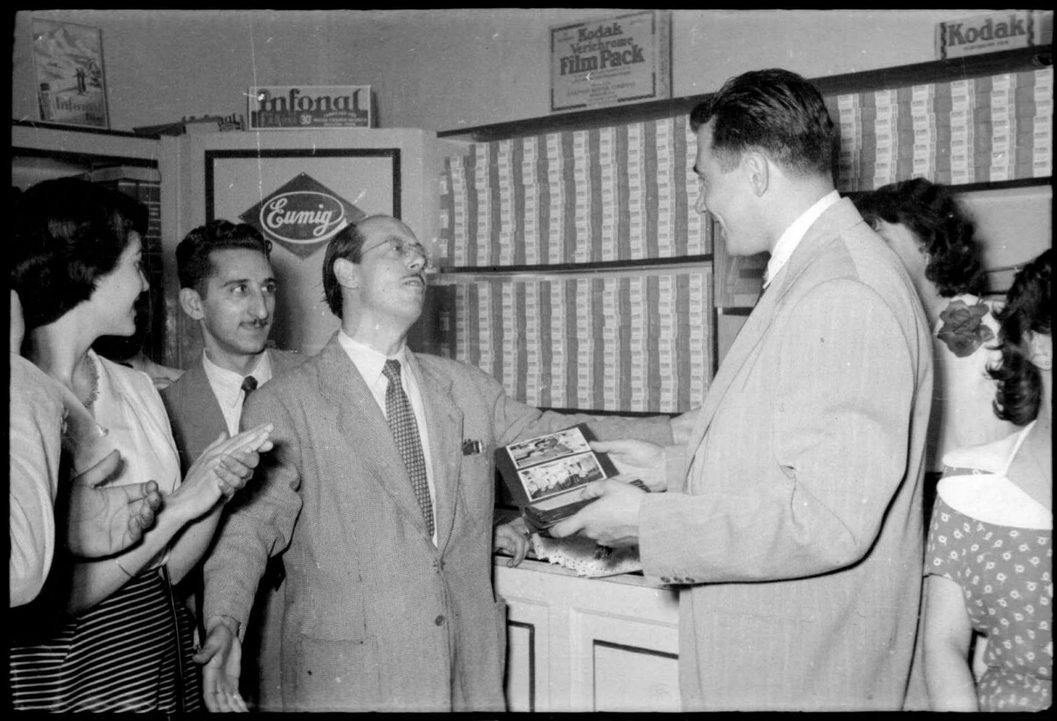
FETY FILM PLUS X

5

6

7

Reconocimientos

Fomento del turismo

De Casa Planas es va posar en valor «els seus 100 anys d'història fotogràfica de Mallorca».

DOMINGO, 21 DE DICIEMBRE DE 2025 — EL DISCRETO ENCANTO DE LA VIDA — Ultima Hora 47

Zona VIP

María Comas, Nicolás Ostrovsky, Francisco Serrano, Pedro Iriondo, Arturo Kellner, Bartomeu Servera, Marcial Rodríguez, Juan Cabrera, Rafel Roig, Miquel Artigues, María Antonia Binimelis y Toni Ramón.

Una noche muy especial para el Fomento del Turismo

El Fomento de Turismo de Mallorca celebró su 120 aniversario en CaixaForum. En el transcurso del acto, presidido por Eduardo Gamero, se reconoció a personas y empresas por su trayectoria en el sector turístico de la Isla. A Bernardo Quetglas, presidente y fundador de Viajes Sidetours y BQ Hotels, se le concedió la Medalla de Oro del Foment por su dedicación a la industria turística mallorquina y su continuada búsqueda de la excelencia. Recibió también la Medalla de Oro de la entidad Juan Vich Dols por ser un destacado emprendedor, empresario hotelero y fundador de diversas empresas turísticas como Summum Hotels, grupo que preside. Junto a él estaba su hijo Javier Vich, presidente de la Federación Empresarial Hotelera de Mallorca . La tercera Medalla de Oro del Fomento fue para Antonio Ferrer, por su trayectoria profesional dedicada a la restauración y por impulsar la Mostra de la Cuina Mallorquina.

Durante la velada recibieron menciones especiales el hotel Pure Salt Garonda, de Mac Hotels, en su 60 aniversario; Casa Planas, por sus 100 años de historia fotográfica de Mallorca; Grupo IT Mallorca Unique Spaces, por el respeto por el patrimonio local, y Dominique Carroll, por su dedicación profesional al Centro Internacional de Prensa del Fomento. Eduardo Gamero contó parte de su discurso en glosar el valor de los galardonados. Tras este parlamento y el del conseller de Turisme, Jaume Bauzá, los numerosos asistentes al evento felicitaron a los premiados por su trayectoria en pro de Mallorca y su industria turística. E. Planas

Pilar Zafra, Juan Antonio Quetglas, Victoria Sánchez y Juan Llabata.

Miquel Serra, Carolina Gamero, Eduardo Gamero, Juan Vich, Javier y Miguel Ángel Vich.

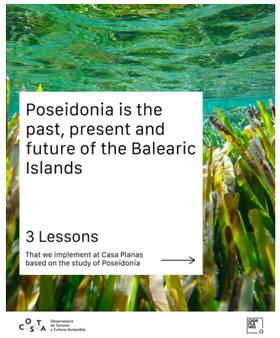
Marina Planas recibió su galardón de manos de Marcial Rodríguez, ante una imagen antigua de Gomila, captada por su abuelo Josep Planas i Montanyà.

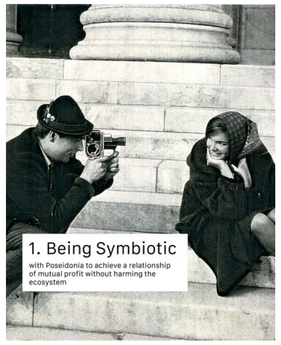
Cristina Gamero, Carmen Ramis, Pau Carbonell, Coloma Ferrer, Sonia Alcoverro y Lucia Ferrer.

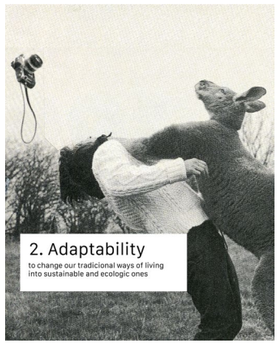

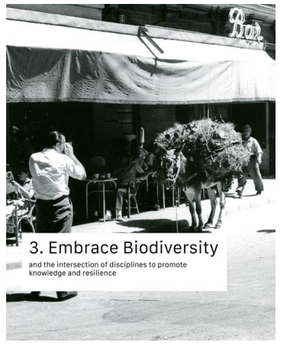
Campanya de sensibilització: art, turisme i sostenibilitat

Art, turisme i sostenibilitat

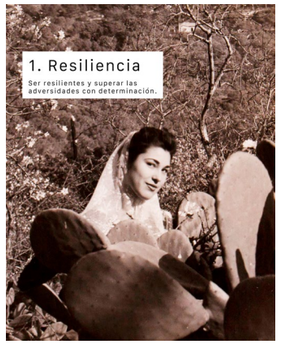

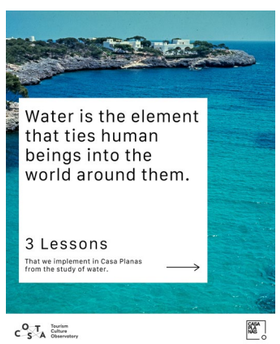

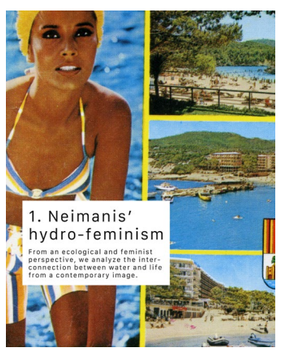

Prensa

Prensa

JUEVES, 23 DE OCTUBRE DE 2025 — CULTURA

Programa • Casa Planas, Es Baluard y la Miró acogen, desde hoy y hasta el sábado, diferentes encuentros y ponencias • La iniciativa pretende «reimaginar el turismo desde nuevas narrativas»

El pasado y el futuro del turismo, a debate en el primer congreso Costa

Marcos Augusto | PALMA

El archivo de Casa Planas, que conserva uno de los fondos visuales más relevantes sobre la historia del turismo en Mallorca, impulsa estos días Costa, el primer congreso del Observatorio Turístico. El encuentro, que se desarrolla entre la Fundació Miró, Es Baluard Museu y la propia Casa Planas, reúne a investigadores, artistas y pensadores con el propósito de analizar las implicaciones sociales, culturales y ambientales del turismo contemporáneo.

La iniciativa, según sus organizadoras, pretende «reimaginar el turismo desde nuevas narrativas que superen el modelo extractivista apostando por la innovación y la transformación cultural, para obtener propuestas que supongan un cambio real en las dinámicas del sector». Entre los nombres destacados figura la escritora Ana Pacheco, autora del ensayo *Estare aquí y me acordé de nosotros*, publicado por la editorial Anagrama, quien abordará el turismo desde la vivienda y la crisis climática, además de reflexionar «problemas estructurales que afectan a toda la sociedad».

La artista e investigadora Marina Planas, directora de Casa Planas. Foto: P. BERGAS

Una de las autoras que participará en este encuentro es la periodista Anna Pacheco

del investigador Jaume Vindel, que en su conferencia *Estética fósil i paisatge turístic* analizará la evolución del turismo durante el tardofranquismo. A continuación, Laura Camargo y Yaiza Hernández debatirán sobre la turismofobia y la relación entre arte y turismo. A las 17.30 horas, el sociólogo Marco d'Eramo protagonizará un encuentro centrado en el turismo como industria primaria, y fotográfico, con obras de Neus Marroig, Laura Martel, Niño de Elche, entre otros artistas. También estará presente en Costa el proyecto de arte comunitario de Tina Codina, recientemente ganadora de la beca Pilar Juncosa de la Fundació Miró Mallorca.

Trui Teatre *presenta...*

VIERNES, 10 DE ENERO DE 2025

Programa • La institución convoca esta ayuda que se materializará en diferentes espacios de todo el país

Casa Planas será una de las sedes de residencias artísticas del Ministerio

N. J. | PALMA

Casa Planas de Palma será uno de los centros de España que acogerán nuevas residencias artísticas resultado de unas nuevas ayudas del Ministerio de Cultura para la creación, investigación y producción de proyectos artísticos en residencia de Tabacalera, con una partida de 20.000 euros. En el caso del espacio de Ciutat, será sede de propuestas que aborden la interpretación del «imaginario turístico», señalaron ayer desde la institución del Gobierno en un comunicado.

El importe que reciban los adjudicatarios incluirá 1.300 euros en concepto de beca mensual y hasta 1.800 euros adicionales si fuera necesario alojamiento. Además, se subvencionará gastos de producción artística, de difusión del proyecto, gastos de viajes y desplazamientos y gastos de traslado de las obras generadas.

Los proyectos, que han de realizarse entre el 1 de marzo de este año y el 1 de junio del próximo 2026, deben contar con la colaboración de instituciones culturales, públicas o privadas, que ofrezcan la posibilidad de realizar residencias artísticas, como es el caso de Casa Planas.

Las solicitudes serán evaluadas por una comisión de valoración presidida por la persona titular de la dirección general de Patrimonio Cultural y Bellas Artes del Ministerio.

Casa Planas es la sede de un nuevo programa del Ministerio. Foto: D.S.

NOVIEMBRE DE 2025 — CULTURA

esano Casa Planas, vasto archivo fotor oficialmente en n. El cambio se rante un acto cele- club Matador de spacio cultural y que se encarga de a homónima. as, responsable de Casa Planas y nieta detalló las líneas n una charla que responsable Anto- demás, Planas pre- ra performativa» *tica*, una pieza que n particular ban- ficado para 20 leccionados entre lub. e completó con la le Santi Taura, uno ables de la concep- inaria. El reputado n ofreció un menú nasas, manejando nculan al archivo y io que pasa por el mbién por el pre- ›», detallaron des- nera, la propuesta *nance* con poesía, ación y creativi territorio de m produce saturaci cas, ya sean de l residuos o en los La comida es una digestión», explic **Hora.**

La gestora tam la constitución como fundación necesidad de facil miento y sostenil tro. En este sentid que Casa Planas de la mano de como una «orgar va»; «un proyect sin ánimo de luc respuesta a la ur de un centro de c poránea interdi interpretación sob las Islas», tal y c página web.

Así las cosas, C por custodiar, cor y socializar el for del Arxiu Plana apoyo a la creació y procesos colab mente, interpretar disciplinar el ima Y es que Casa P como un centro c dedicado a la cul ránea y constituy ma de experimer gación y creativid

Centros • El espacio, que alberga el archivo fotográfico de Planas i Montanyà, celebra el décimo aniversario de su creación • Marina Planas ideó una pieza de carácter gastronómico

Casa Planas se presenta como fundación con una propuesta «performativa» en Madrid

Proyecto en una charla que contará con Antonio J. Pradal

Marina Planas es quien gestiona Casa Planas. Foto: CASA PLANAS

El centro Casa Planas pasará a convertirse en una fundación en el décimo aniversario de su creación

M. Augusto | PALMA

Después de una década de existencia, el centro fotográfico y archivo documental que custodia el trabajo de Planas i Montanyà se convertirá en una fundación. Así lo explica a **Ultima Hora** la gestora actual, Marina Planas, quien avanza que el próximo jueves se presentarán en Madrid las líneas del proyecto en una charla que contará con la responsable y Antonio J Pradal.

Ese mismo día, a las 21.00 horas, tendrá lugar la obra performativa *Deglución turística*, una pieza de la propia Planas que consistirá en un banquete escenificado para 20 comensales, quien es uno de los responsables de la conceptualización culinaria.

Respecto al paso que han dado constituyéndose ahora como fundación, Planas destaca que será un elemento facilitador a la hora de realizar el trabajo, ya que simplificará los procesos. «Hay varios motivos. Por un lado, será más fácil trabajar con los patrocinios privados. Con los números y la cantidad de gente que trabaja, debíamos dar el paso a la fundación, ya que tiene un peso más significativo», detalla, a la vez que incide en que «a la hora de las ayudas también nos beneficia». En cuanto a los patronos de la futura fundación,

Diario de Mallorca //
Link a la notícia

Diario de Mallorca — CULTURA Y SOCIEDAD — 43

Lunes, 15 de diciembre de 2025

Guillem Bosch

Marina Planas, artista visual y fundadora del archivo de Casa Planas, que este año celebra su décimo aniversario y se ha convertido en fundación.

RAQUEL GALÁN
Palma

Patrimonio

El fondo tiene tres millones de fotografías sobre los inicios del turismo en la isla y es considerado el más importante del mundo, pero la entidad solo ha logrado una mínima parte de la financiación para clasificarlo

Casa Planas debe catalogar su valiosísimo archivo para acceder a la digitalización

Unos tres millones de imágenes se almacenan en cajas de cartón en los estantes metálicos del archivo de Casa Planas. Este valiosísimo fondo documental creado por el fotógrafo del boom turístico en Mallorca, Josep Planas i Montanyà (1924-2016), es considerado por los expertos el más importante del mundo en su ámbito, aunque su estudio en profundidad y difusión son inviables porque aún no está catalogado. La entidad que vela y promueve el legado ha cumplido una década y se acaba de constituir en fundación para conseguir este objetivo, entre otros, pero la falta de la financiación necesaria hace imposible la catalogación. La nieta del pionero de las postales y fotos aéreas de la isla, Marina Planas, está al frente del arduo proyecto y explica que solo han logrado una mínuscula parte sufragada por el Govern balear, los recursos para clasificar 100.000 imágenes.

El ministerio de Cultura les ofrece la digitalización posterior del mismo número de fotografías e introducirlas en el *software* de las bibliotecas del Estado y el sistema Europeana para que la ciudadanía española y del resto de Europa tenga acceso a ellas. No obstante, el problema radica en que «si no están todas catalogadas, no se pueden seleccionar las 100.000 más relevantes para digitalizarlas, por lo que perderemos una gran oportunidad», lamenta Planas. «Las instituciones locales tienen una falta de interés y visión para posicionarse estratégicamente a nivel cultural y de investigación en un tema en el que Mallorca ya fue pionera y hoy es un referente, el turismo de masas», argumenta la fundadora del archivo, además de artista visual.

Entre las miles de fotografías en papel, negativos, postales, etc., hay por ejemplo retratos de las muchas estrellas de Hollywood que se alojaron en la isla en los años 50, 60 y 70; bodas, bautizos y comuniones tan destacadas como las de los líderes de los principales grupos hoteleros; reportajes tan curiosos como aprender a elaborar cócteles; las primeras jornadas de calidad turística y, sobre todo, las cientos de miles de postales que eran vendidas en los souvenires y recepciones de los hoteles y daban a conocer Mallorca viajando por todo el mundo. Además, Planas i Montanyà realizó reportajes de todas las instalaciones eléctricas de Gesa que se fueron abriendo a raíz del boom turístico, así como reportajes aéreos en helicóptero (se compró uno para este fin) de los paisajes mallorquines, entre otros muchos temas. «Todo esto es de un enorme valor histórico, porque a través de estas fotos ves las transformaciones sociales, de infraestructuras, patrimoniales y del territorio», como argumenta Marina Planas.

> **«A las instituciones les falta visión para posicionarse a nivel cultural con un tema, el turismo, en el que ya fuimos pioneros»**
>
> **«Las fotos tienen un gran valor histórico porque reflejan el desarrollo de la isla»**

A ello se suma la gran colección particular del fotógrafo catalán afincado en Mallorca desde 1945 y a quien le apasionaba adquirir imágenes antiguas. «Mi abuelo produjo a partir de los años 40, aunque le encantaba buscar fotos similares a las que él hacía creadas en los años 20 y 30, por lo que se puede ver tanto la evolución de las postales (las primeras se pintaban, no se fotografiaban) como de los propios paisajes», destaca. Entre los tesoros también se encuentran representaciones visuales de 1850 y 1910 impresas en la técnica de la cianotipia, grabado o sobre vidrio, además de un millar de cámaras fotográficas de distintas épocas y modelos, entre ellas de las marcas Leica, Hasselblad, Fed, Rolleiflex, Lubitel, etc., una linterna mágica del siglo XVII con placas de vidrio de escenas costumbristas, además de una cámara estereoscópica en la que se ven damas y caballeros paseando bajo la Almudaina y la Catedral de Palma.

Logros en 10 años

A pesar de la incertidumbre sobre la catalogación y digitalización del archivo, así como de las medidas de conservación más apropiadas, Casa Planas ha celebrado este 2025 su décimo aniversario constituyéndose como fundación y con numerosos proyectos en marcha. El primero fue el impulso hace nueve años de las residencias para artistas, que interpretan el archivo desde diversas perspectivas; hasta llegaron las invitaciones a artistas tan prestigiosos como Joan Fontcuberta, Pedro G. Romero, Dora García y Antoni Muntadas, entre otros; ahora forman parte de la red estatal de centros de creación; han ganado por concurso el programa Empleo Cultura del Santander y la convocatoria Componer Saberes, de la Fundación Carasso, con la que han iniciado el Observatorio de la Cultura y Turismo Sostenible (COSTA); es la sede cultural de Goethe Institut y el próximo año reeditarán el libro sobre la historia de Josep Planas i Montanyà. ■

Última Hora Mallorca //
Link a la notícia

SÁBADO, 13 DE DICIEMBRE DE 2025 — Ultima Hora 61

Cultura & ESPECTÁCULOS

MÚSICA
El ciclo 'Es Jardí' regresa a la Isla con Camela, Juan Magán y Delaossa, entre otros artistas Página 64

ENTREVISTA • La directora del espacio repasa esta primera década en la que han pasado de unos primeros años 'underground' a la estabilización • Las colaboraciones con centros importantes siguen siendo lo habitual

Adrián Malagamba | PALMA

Marina Planas: «Ahora nos hemos preguntado: ¿cerramos o seguimos?»

El centro cultural **Casa Planas** cumple 10 años en un momento bueno, convertido en fundación, pero mantiene la incertidumbre

La directora del centro, Marina Planas, nieta del fotógrafo Josep Planas i Montanyà. Foto: MIQUEL À. CAÑELLAS

Sí, siguen. El centro cultural de Casa Planas cumple diez años de vida. Desde unos inicios sombríos y muy *underground* hasta un presente en el que han dado el salto a ser fundación y en el que han renovado varias alianzas con otros centros como el Goethe Institut o Grupo Carasso. No obstante, la incertidumbre no se aleja del archivo fotográfico sobre el turismo más grande de Europa y, quizá, del mundo, con 3 millones de instantáneas. Su directora, Marina Planas, hace balance de esta década y repasa unos inicios algo turbulentos y mira al futuro desde un presente en el que se sienten más asentadas, pero no por ello todo es ideal.

¿Cómo recuerda los inicios, cuando abren las puertas por primera vez?

—Todo empieza cuando vuelvo de Nueva York. Llego ante un auge del archivo interpretado desde el arte contemporáneo y con la intención de hacer algo aquí con el archivo, algo que mi padre me había prohibido porque decía que no iba a ser rentable. No obstante, al volver, tengo las llaves de este sitio y las ganas, y me digo ¿por qué no hacer algo con Casa Planas?

¿Cómo fueron esos años?

—Yo pensaba que habría más *involucración* del sector turístico porque creía que les interesaría conservar su memoria. Llego en 2015 y me encuentro esto que llevaba cerrado durante años y con los cigarrillos todavía en los ceniceros y estuve cuatro meses de basurera, sacando cosas. Había sitios, como los sótanos, que llevaban 35 años cerrados y algunos artistas empezaron a instalarse en ellos. Es la época más *underground* de Casa Planas.

¿Cuál era el contexto cultural?

—Dio la casualidad que habían cerrado el CAC y muchos artistas buscaban donde crear. Abrimos las puertas y, sin saberlo, vinimos a llenar un hueco que no sabíamos que estaba. Fue una época en la que todo era muy experimental, se hicieron muchas cosas y todo fue muy agradable, porque era todo muy relacional, de saber qué podían aportar todos los involucrados. También había momentos que era un poco de locos, como cuando estábamos encementando los suelos y todas las cucarachas salieron corriendo por el estudio de una artista. Todo era un proceso. Mira si era comunitario todo que cuando fuimos a abrir la cuenta de Facebook alguien ya lo había hecho y no era ninguno de nosotros.

Es decir, en esos primeros años Casa Planas vino a ocupar un vacío necesario del sector ante el cierre del Centre d'Art i Creació.

—Pero sin saber que veníamos a llenar nada. Yo simplemente había visto espacios en Nueva York en los que antiguos edificios se reconvertían en centros para artistas y quise llevar a cabo mi proyecto en Mallorca del mismo estilo. Me llamaban agitadora cultural, pero yo solo quería sacar adelante mi proyecto.

¿Cuál fue la filosofía de cara al análisis y estudio del archivo?

—Que cuantas más lecturas y más visiones, el archivo crece más. Yo puedo tener mucho que decir, o no, pero cuantas más personas lo estudien mejor, y así empezamos el programa de residencias, que ya lleva 9 años y 7 de ellos en compañía del Goethe Institut, del cual somos ahora sede y es una colaboración muy estable. Hacemos una media de 7 residencias al año a las que se suman una con el Teatre Principal, una con IB Dona, otra con Tabakalera, de la cual tendremos proyectos mientras duren las obras del centro en Madrid, y otra de Interilles.

Esa es la parte más artística, pero desde el programa Costa se adentran en otra más de ámbito científico, ¿qué valoración hace de este proyecto de dos años que acaba de terminar?

—Queríamos que el archivo fuera visto desde todas las ramas del saber: antropólogos, sociólogos, científicos, etcétera. Desde el observatorio se lo analiza desde todas estas perspectivas, no solo del arte, y se añaden capas de lectura. Ha ido tan bien que se ha renovado la colaboración con el Grupo Carasso por dos años más y mayor presupuesto, y nos centraremos en la parte de ciencias naturales y arquitectura/urbanismo. También se hará una publicación que reúna las varias intervenciones y se sumará a la reedición del libro de Josep Planas i Montanyà con el Grupo Bisturí, ya que el título estaba descatalogado, y dos publicaciones con Dolmen sobre la historia de Casa Planas y de postales.

¿En qué momento llega el décimo aniversario?

—Coincide con la conversión en fundación, aunque ha sido algo casual y no buscado. En unos meses anunciaremos los patronos, pero con estos diez años cumplidos nos hemos preguntado: ¿cerramos o seguimos? Porque hay mucha incertidumbre y el sistema de subvenciones es diabólico. Nos convertimos en fundación por varias razones, entre ellas la seriedad, pero también porque el archivo se lo merece.

¿Cómo es la relación con las instituciones públicas?

—Con el Ajuntament es mejor. Con el Govern no es bueno y con el Consell estamos decepcionados. De Cort tenemos una subvención nominativa que ayuda, pero el Consell nos daban 15.000 y ahora ni eso. También nos prometieron una exposición que no se ha hecho. Ha sido muy decepcionante. Y con el Govern, estuvimos meses y meses de negociaciones y no han querido sumarse al proyecto de digitalización aunque fueron ellos los que se pusieron en contacto con nosotros primero. El único momento en el que se han sumado, solo con la décima parte de lo que prometieron, fue cuando el Ministerio entró y lo publicó un medio alemán.

¿Qué importancia tiene el archivo de Casa Planas y por qué cree que conviene conservarlo como documento histórico?

—Todos los investigadores nos dicen que no han visto uno igual que este. Nos han llamado desde EEUU, China, Londres, interesados y todos nos confirman que no hay un archivo igual. Es el relato no solo del turismo, sino también de los cambios en la ciudad, y abarca antes del periodo del turismo de masas, porque del abuelo colecciona baba materiales de las décadas anteriores, hasta finales del siglo XIX. Creemos que es una falta de visión no apostar por esto porque deberíamos ser referencia mundial ya que aquí se desarrolló el turismo y su democratización, y hay que analizarlo con sus luces y sus sombras, y los 3 millones de documentos que tenemos es una forma de hacerlo.

casaplanas.org

ARXIU PLANAS

CASA
PLA
NAS

INVESTIGACIÓ ARTÍSTICA
I CULTURA CONTEMPORÀNIA